

TEREMTÉS HETE

Teremtő bizonytalanság

„A remény
nem csal meg”
Róm 5,3a

2020. szeptember 27. – október 4.

A kiadványt az Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport tagjai készítették:

BÉRES TAMÁS (evangélikus)
KARSAY ESZTER (református)
KHALED A. LÁSZLÓ (methodista)
KODÁCSY TAMÁS (református)
KODÁCSY-SIMON ESZTER (evangélikus)
KOLONICS PATRÍCIA (református)
KOLTAI ZSUZSA (evangélikus)
NOBILIS MÁRIÓ (katolikus)
RÉZ-NAGY ZOLTÁN (evangélikus)
SZŰCS BOGLÁRKA (református)
SZŰCS KINGA (evangélikus)
ZLINSZKY JÁNOS (katolikus)

A füzetet készítésében együttműködő szervezetek nevei abc-sorrendben:

Károli Gáspár Református Egyetem Egyház és Társadalom
Kutatóintézetének Teremtésvédelmi Műhelye (Ökogyülekezet)
Magyarországi Evangélikus Egyház Ararát Teremtésvédelmi
Munkacsoport
Magyarországi Metodista Egyház
Naphimnusz Teremtésvédelmi Egyesület

Szerkesztette:

BÁNFALVI NÉMET ANDREA, KOLTAI ZSUZSA és VIDA MÁRTA

Az egyes írások szóhasználata tükrözi a szerzők felekezeti hovatartozását.

A szerzők az igehelyek után a különböző fordítások szerinti szövegeket a [SZIT], azaz *Szent István Társulati Biblia (2005)*, illetve a [RÚF], azaz a *Magyar Bibliatársulat Revidált új fordítású Biblia, 2014* rövidítésekkel jelölik.

Teremtő bizonytalanság

Budapest, 2020.

TARTALOM

<u>Bevezető</u>	7
<u>Áldott légy</u>	15
<u>1. nap: Szenvedés</u>	17
<u>2. nap: Türelem</u>	25
<u>3. nap: Kipróbált erény</u>	33
<u>4. nap: Remény</u>	41
<u>5. nap: Szentlélek</u>	49
<u>6. nap: Isten szeretete</u>	57
<u>Liturgia</u>	65
<u>Fiatalok</u>	75
<u>Élő példák</u>	83
<u>Pandémia</u>	95
<u>Felhívások</u>	105
<u>Korábbi témáink</u>	111

Sőt, dicsekszünk a megpróbáltatásokkal is, mert tudjuk, hogy a megpróbáltatás szüli az állhatatosságot, az állhatatosság a kipróbáltságot, a kipróbáltság a reménységet; a reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által.

Róm 5,3–5 [RÚF]

De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.

Róm 5,3–5 [SZIT]

BEVEZETŐ

HA MEGKÉRDEZÜNK EGY TEMPLOMBA JÁRÓ, hívő embert, mit ad neki a vallásossága, mit vár attól, jó eséllyel a két leggyakoribb válasz egyikét fogjuk kapni: „hogy közelebb kerüljek Istenhez”, illetve „lelki békességet”. Első hallásra mindkét válasz kikezdhetetlennek tűnhet. Mélyebben szemlélve viszont elgondolkodtató, hogy vajon mennyire csengenek egybe azzal, amit Jézus az evangéliumban hirdet meg számunkra, és ahogyan – ennek megfelelően – Isten a teremtésben szeretne látni bennünket.

A két válasz közül idei teremtés heti témánkat főként a második érinti. (Persze az sem érdektelen, hogy ha „közelebb akarunk kerülni Istenhez”, akkor nyilván azt érezzük, hogy jelenleg ez nincs vagy nem eléggé van így – de vajon milyen értelemben állíthatjuk joggal azt, hogy távol lennénk tőle?) Most tehát összpontosítsuk figyelmünket arra: vajon mit várnak igazán Istennel való kapcsolattól azok, akik „lelki békességet” keresnek.

Természetesen van, lehet pozitív értelme ennek a kifejezésnek. Hiszen Jézusról magáról is állíthatjuk, hogy lelkében – az Atyával élt egysége által – béke volt; ez az evangéliumokban jól érezhetően kisugárzik a vele találkozókra. És Pál apostol is azt írja pár verssel mostani teremtés heti igeszakaszunk előtt: „Mivel tehát a hit révén megigazultunk, békében élünk az Istennel, Urunk, Jézus Krisztus által” (Róm 5,1 [SZIT]). Azonban lehet, hogy nem egészen ugyanaz az „Istennel való egység”, a békesség, mint amit a „lelki békesség” kifejezésen sokan értenek.

Maga Jézus jelenti ki az evangéliumban: „Ne gondoljátok, hogy békét jöttem hozni a földre. Nem békét jöttem hozni, hanem kardot”

(Mt 10,34 [SZIT]). Bármit is értsen Jézus itt a „békén” és a „kardon”, miközben az ő tanítása miatti megoszlásról beszél, az mindenképp bizonyosnak tűnik e kijelentéséből, hogy nem mindenfajta nyugalmat, stabilitást, biztonságérzetet tart összeegyeztethetőnek az ő követésével vagy egyenesen az ő tanítványsága gyümölcsének.

Az egyszerű vallásosság a természetfeletti való kapcsolatban *biztonságot*, kapaszkodókat keres *a jelen élet számára*. Sokan az ilyenfajta „lelki békességet” igénylik a vallástól, sőt hajlamosak egyenesen az istenség „kötelességévé tenni”, hogy védje meg őket minden bizonytalanságtól, kitettségtől, szenvedéstől, és ezt az elvárászt alkalmazzák Jézusra, a kereszténységre is. A vallás képviselői pedig (és ezt már Jézusnak a korabeli vallási tekintélyekkel létrejött konfliktusában is látjuk) nemegyszer úgy érzik, kötelességük ezt az igényt kiszolgálni, ennek az elvárásznak megfelelően bemutatni az isteni üzenetet.

Ugyanakkor már az Ószövetség sem egészen támasztja alá ezt a várományt. Isten sok vigasztaló ígéretet tesz népének, de nem vállal egyoldalú kötelezettséget arra, hogy minden körülmények között minden veszélytől megvédi őket, és teljes világi biztonságot nyújt nekik. Mózes így foglalja össze az Ígéret földjére való bevonulás előtt az Úr szövetségét népének: „Ha tehát hallgattok ezekre a törvényekre, ha megtartjátok és teljesítitek azokat, akkor az Úr, a te Istened is hűségesen megtartja azt a szövetséget, amelyre esküt tett atyáidnak.” (MTörv/5Móz 7,12 [RÚF]) Számos más helyen is olvashatunk hasonló szavakat a Szentírásban, és ami számunkra most különösen fontos velük kapcsolatban, az a hozzájuk fűzött ígéretek tartalma. Mózes beszédében vagy a Leviták könyvében még valóban mindenféle biztonság ígéretét ki lehet hallani az Úr szavaiból. (Például: „... biztonságban laktok földetek. Békét szerzek országotoknak, s alhattok, mert senki sem fenyeget” Lev/3Móz 26,5b-6a [SZIT].) Később, a babiloni fogság tapasztalata után azonban már belekerül a képbe a bizonytalanságból kimentő, sőt azon keresztül újjáteremtő isteni irgalom képe is: „ha megtértetek hozzám, megtartjátok parancsolataimat, és teljesítitek azokat, akkor ha az ég széléig

űztelek is el benneteket, még ott is összeszedlek és elviszlek benneteket arra a helyre, amelyet kiválasztottam, hogy ott lakjék az én nevem.” (Neh 1,9 [RÚF]) Az Újszövetséghez elérkezve pedig magától Jézustól hallhatjuk ezeket az (előbbiekre rímelő, szintén az Isten és ember közötti szövetség megtartására hívó) szavakat: „Ha parancsolataimat megtartjátok, megmaradtok a szeretetemben, ahogyan én mindig megtartottam az én Atyám parancsolatait, és megmaradok az ő szeretetében.” (Jn 15,10 [RÚF]) Az a Jézus állítja azt, hogy „megmarad az Atya szeretetében”, aki jól tudja, miközben ezeket a szavakat mondja, hogy rövid időn belül a szenvedés és a halál vár rá! Ahogy fokozatosan feltárul a kinyilatkoztatás, úgy lesz egyre egyértelműbb, hogy Isten nem minden bizonytalanságtól és szenvedéstől megvédő, hanem *azokban is velünk lévő* szeretetet ígér.

Mindezek az ígéretek így tehát kétféleképpen érthetők. Az egyik értelmezés az az egyszerű várakozás, hogy ha megtartjuk Isten törvényeit, számíthatunk a biztonságra. Ez gyakorlatilag megfelel a vallási biztonságkeresés előbb már említett attitűdjének, azt próbálja megtalálni az Ó- majd az Újszövetség keretein belül is. A másik értelmezés viszont így szól: Isten a „ha... akkor...” formában elhangzó szövetségi ígérettel valódi szabad döntésekre hív bennünket. A szabadság azonban kényes ajándék: állandó párbeszédet igényel, és így bizonytalansági faktort jelent. Semmit nem lehet örökre bebiztosítani: mindent újra el kell dönteni és meg kell valósítani. Végső soron azt is fel kell ismernünk (Nyíri Tamás sokszor megfogalmazott gondolatára utalva): a földi életben tulajdonképpen nem létezik igazi biztonság; *bizalom* létezik, és ha biztonságot szeretnénk, akkor bizalmunkat abba kell vetnünk, Aki maga az egyedüli bizonyosság. A bizalom dinamikája azonban bizonyos szempontból épp ellentéte a biztonságkeresésének!

Jézus egyértelműen a második módon érti és magyarázza az Ószövetséget is, és ennek fényében hirdeti meg saját törvényét. A boldogmondások nem „békés alvást” tesznek lehetővé, hanem állandó kitétséget hirdetnek meg (üldöztetésnek, szegénységnek, a kapcsolatok különféle kockázatainak). Jézusnál már nem „annak

ellenére”, „akkor is” vagyunk boldogok, ha sírunk, üldöznek vagy éhezünk, hanem éppen akkor, *éppen azért*. Ez a boldogság, ez a belső béke már nem biztosítható be egyszer s mindenkorra, hanem a párbeszéd kalandjára való készséget igényli. Kiteszi magát a bizonytalanságnak, hogy többet nyerjen. Elfogadja, hogy valami (minden) változhat (akár fenyegetően) azért, hogy valami (minden) megváltozhasson (boldogítóan).

Valójában már a Szentírás első lapjain ezzel a párbeszédre hívással találkozhatunk, amikor Isten megteremti az embert és szabad vizsontszeretetre hívja. De egészen más oldalról, a természettudományok felől közelítve is azt mondhatjuk, hogy a Teremtő a világ rendjébe kezdettől fogva beleírta a szabadság törvényét – minden létezőnek a maga létrendjében megadva annak megfelelő szintjét –, és ezzel az – evilági oldalról legalábbis annak látszó – bizonytalanságot teremtő erővé, akarata megvalósításának egyik eszközévé tette. Nem a Teremtő bizonytalan, hanem teremtményei sokféleségének és szabadságának ad teret, amikor az általunk bizonytalanságként megtapasztalt „játéktérre” helyez és „játékba hív” bennünket.

Isten és ember viszonylatában a bűn megsebezte a szeretet dialógusának ezt a tisztaságát (és ez a többi teremtményre is negatív hatással lett), de az Úr hűsége, és Jézus épp azt hirdeti meg, hogy

Isten részéről a párbeszédkésztség továbbra is fennáll, sőt: Jézus evangéliuma magasabb szintre emeli azt. Az ebbe a meghívásba és szeretetbe vetett hit a megújított Szövetség szíve.

A kereszten feltárul, hogy Isten számára nincs veszélyt jelentő bizonytalanság, sötétség: az ember Krisztus belép az Atyától való elhagyottság tapasztalatába is („Istenem, Istenem, miért hagytál el?” Mk 15,34 [SZIT]), amivel betölt minden lehetséges „helyet”, ahol ember érezheti magát (a „nincs velem az Isten” élethelyzetét is), és így áthidal minden elképzelhető távolságot Isten és ember között. Ahol (az ember szerint) „nincs ott az Isten”, ott veri fel egyszer s mindenkorra sátrát a megváltó Isten.

Jézus tehát a szenvedés útján való megváltást választotta, és ezzel – visszamenőleg is – *átértelmezte a szenvedést* elkerülendő problémából az istenkapcsolat legszentebb eszközévé. Mi, Krisztus tanítványai ezzel a Megváltóval egyesült életre mondtunk igent. Tudatos Krisztus-tanítvány ezért nem törekedhet mindenáron a szenvedés elhárítására az életéből (és nem követelheti azt Istentől), hanem a szenvedésben és megpróbáltatásban is Krisztus jelenlétében él.

Ennek fényében viszont már fel kell tennünk a kérdést (noha azt tapasztaljuk, hogy az örök emberi vágyakozás, a bizonyosságokkal összekapcsolt, azokra épülő és azokat elváró vallásosság igénye a kereszténységben is folyton felbukkan, mégis – hűen Jézushoz, aki nem bebiztosítva, hanem a kitettségbe, a szenvedésbe magát belevetve „tartotta meg Atyja akaratát”): tényleg csak kézzelfogható evilági bizonyosságokra épülhet hit? Sőt: épülhet egyáltalán hit kétségtelen bizonyosságokra?! A hit bizonyosságot és békét *ad* (más-képp, mint ahogyan a világ adja), de az oda vezető úton – Jézussal – épp a bizonytalanság: a töredékesség, ezért a rászorultság, a nyitottság és befogadókésztség az (újja)teremtő erő.

A RÓMAIAKHOZ ÍRT LEVÉLNEK ABBAN A NÉHÁNY MONDATÁBAN, melyet idei teremtés heti igeszakaszul választottunk, Pál apostol világossá teszi, hogy teljesen tisztában van ezzel a jézusi fordulattal.

De nem csak az állapottal. Mint ahogy az imént mi is, úgy Pál is egy egymásból következést, egy folyamatot ír le: a szenvedésből, megpróbáltatásból türelem (állhatatosság), a türelemből kipróbált erény származik, az erényből pedig remény, mely a Szentlélek kiáradásával Isten szeretetét ajándékozza nekünk.

Pálnál a szenvedésekkel való „dicsekvés” semmiképp nem kérdést jelent, sem a fájdalomnak valamiféle beteges, mazochista keresését, nem bosszúállást és nem is magamutogatást. Ez a „dicsekvés” a Gal 6,14 meggyőződésével cseng egybe („Én azonban nem kívánok mással dicsekedni, mint a mi Urunk Jézus Krisztus keresztyével, aki által keresztre feszítettett számomra a világ, és én is a világ számára” [RÚF]), és végső soron azzal a „dozával”, dicsőséggel van összhangban, mely János evangéliumában Jézus szenvedésének és kereszthalálának jellemzője (vö. Jn 13,32). A kereszteszt – így a szenvedés maga is – nem az üdvösséget bukása, hanem az üdvözítő szeretet legkövetkezetesebb, így legtökéletesebb kinyilvánulása és győzelme. Mi emberek „halálosan”, „a halálig” tudunk valamit megtenni, valami vagy valaki mellett elköteleződni; Isten a halálon túl, a halálon keresztyül is – és ebben a lehetőségben részesít minket is Krisztus által, ajándékképpen. Ezért látja meg a dicsőséget János a kereszthalálban, és ezért akar dicsekedni Pál a szenvedéssel, mindenekelőtt pedig Krisztus keresztyével.

MEGPRÓBÁLTATÁSOKKAL TELI VILÁGBAN ÉLÜNK, a szenvedés minden létező osztályrésze. A jelen korban pedig – persze ugyanúgy, mint a történelem minden eddigi „jelen korában” – különösen is meg tudjuk nevezni azokat a szenvedéseket, amelyek aggasztóvá teszik a helyzetünket, ezek között pedig fontos helye van a teremtett világ embertől negatívan befolyásolt állapotának. Van-e akkor az eddig felvázolt gondolatmenetnek köze a teremtett világ iránti keresztyen felelősséghez?

Mindenekelőtt: az, hogy a szenvedés elvezet Istenhez, és a dicsőséggel áll összefüggésben, semmiképp nem jogosít fel minket,

embereket arra – de még csak nem is kisebbiti annak felelősségét – hogy más létezőknek, embereknek vagy egyéb teremtményeknek szándékosan, illetve nemtörődömségből olyan szenvedést, megpróbáltatást okozunk, mely elkerülhető lenne. A szenvedést nem kerülni, nem keresni és nem okozni kell, hanem átélésekor Krisztussal egyggyé válni. Nem a szenvedés okozójának felelőssége csökken, hanem a szenvedőnek lesz Johann Baptist Metz „memoria passionis” (a szenvedés emlékezete) gondolata alapján fogalmazva „feltétlen tekintélye” az üdvösségtörténetben Krisztus szenvedése által. A teremtett világ szenvedéseinek, megpróbáltatásainak enyhítése tehát, ha meghallottuk „a szegények és a föld kiáltását” (vö. Ferenc pápa: *Laudato si'*, 49, 53), annál inkább kötelességünk, minél inkább megértettük a kereszt misztériumát.

A megpróbáltatásból a reményen át az Istennel megélt egységbe vezető dinamika felfedezése arra is ráébreszt bennünket, hogy a teremtésért viselt felelősség is dinamikus és folyamatszerű. Ahogy egy vírusellenes vakcina kimunkálása is állhatatosságot, türelmet, sok interakciót kíván, úgy a teremtéssel alkotott viszonyunk hibáinak belátása és az azoktól való elfordulás is egymással és Istennel való párbeszédben és kölcsönösségben mehet csak végbe. Ebben a folyamatban el kell fogadnunk, hogy valami (minden?) változhat, hogy valami (minden?) az eredeti Tervnek jobban megfelelővé változzon.

Nincsenek azonnal alkalmazható receptek a teremtésvédelemre. Sokszor megtapasztaltuk már, hogy csalódást okoznak, sőt tévútra vezetnek az olyan – rendszeresen felbukkanó – hírek, hogy egy új felfedezéssel „megtalálták a klímaváltozás ellenszerét”, „megoldották a tiszta energia előállításának problémáját”, és így tovább. Mindig kiderül, hogy a siker relatív, a probléma, amit megold, csak egy részletkérdés, illetve az új megoldás egyben új gondokat teremt. E mögött a gyakorlati tapasztalat mögött egy mélyebb lelki igazság áll. Az egyetlen út, mely nem csal meg, mely reményt nyújt, az, hogy az emberiségnek mind teljesebb közösségben kell élnie (Isten-

nel és egymással), hogy mind jobban megértse és megvalósítsa teremtett társ-teremtői hivatását, és „a teremtés papja” legyen.

Végül: az üdvösség nem a mi művünk, hanem Krisztusé, ő viszont nem akarja azt nélkülünk megvalósítani. Ezért ha mi, az ő tanítványai, felismerve a szenvedés, a remény, a bizalom és a dicsőség összefüggését, a kereszttel egyesült életet élünk, akkor állhatos evilágban-létünk Krisztus erejének ad teret, aki megújítja az egész teremtést. Ezzel szolgálhatunk embertársainknak, ezzel járulhatunk hozzá legsajátosabb és mással helyettesíthetetlen evangéliumi módon a fenntartható fejlődéshez. Ezzel adunk szabad teret a „teremtő bizonytalanságnak”, ezzel tesszük lehetővé, hogy ő „megújítsa a Föld színét” (vö. Zsolt 104,30).

Ez lehet az igazi teremtésvédelem, ez a teremtett világ iránti igazi keresztény szeretet.

AZ ÖKUMENIKUS TEREMTÉSVÉDELMI
MUNKACSOPORT NEVÉBEN:
NOBILIS MÁRIÓ

A zsidókeresztény hagyomány számára „teremtést” mondani többet jelent, mint természetet mondani, mert a teremtés Isten szeretettervére utal, amelyben minden teremtménynek értéke és értelme van. A természetet általában olyan rendszernek tartjuk, amelyet az ember vizsgál, megért és alakít, a teremtés ellenben csak olyan ajándékként érthető, amely mindenek Atyjának nyitott kezéből származik; olyan valóság, amelyet a minket egyetemes közösségbe hívó szeretet világít meg.

FERENC PÁPA: GAUDETE ET EXSULTATE 76

ÁLDOTT LÉGY

ÖT ÉVVEL EZELŐTT JELENT MEG Ferenc pápa *Áldott légy (Laudato si')* kezdetű enciklikája, mely a keresztény társadalmi tanítás egészébe ágyazva nagy erővel szólt „a szegények és a Föld kiáltásáról”, vagyis a társadalmi és a környezeti egyensúlytalanságok és igazságtalanságok megoldásának elodázhatatlan szükségességéről. A teremtés heti füzet ökumenikus szerzői csoportja az egyes részekhez elhelyezett pápai idézetekkel köszönti az idén jubiláló enciklikát, mely immáron öt éve hív bennünket gondolkodásra közös otthonunk gondozásáról. Ezt a meghívást tolmácsolva kívánjuk közösségeinknek a cselekvés és változtatás lelkiületét és Isten áldását.

KOLTAI ZSUZSA

LAUDATO SI'

FERENC PÁPA
ÁLDOTT LÉGY
KEZDETŰ ENCIKLIKÁJA

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT

FORRÁSOK:

Laudato si' – Ferenc pápa *Áldott légy* kezdetű enciklikája, Szent István Társulat, Budapest, 2015.

Gaudete et exultate – Ferenc pápa *Örüljetek és ujjongjatok* kezdetű apostoli buzdítása, Szent István Társulat, Budapest, 2018.

Evangelii Gaudium – Ferenc pápa *Az evangélium öröme* kezdetű apostoli buzdítása, Szent István Társulat, Budapest, 2014.

Ferenc pápa beszéde a Népi Mozgalmak Világtalálkozóján Santa Cruz de la Sierra, Bolívia, 2015. július 9. (Ford. Zlinszky János) • <http://www.teremtesvedelem.hu/content/cikk/ferenc-papa-beszede-nepi-mozgalmak-vilagtalalkozojan>

Ferenc pápa *Urbi et Orbi* homíliája, Vatikán, 2020. március 27. (Ford. P. Vértesaljai László) • <https://www.vaticannews.va/hu/papa/news/2020-03/ferenc-papa-urbi-et-orbi-homiliaja-ne-feljuenk-jezus-veluenk-van.html>

SZENVEDÉS

1. nap

De nemcsak ezzel, hanem **még szenvedéseinkkel is dicsekszünk**, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.

Róm 5,3–5

VAN ÉRTELME A SZENVEDÉSNEK?

BÁMULATOS A TERMÉSZET EREJE, a növények vitalitása, az állatok túlélési ösztöne, hogy sanyarú körülmények között is élni tudnak. „Teher alatt nő a pálma” – tartja a közmondás. A pálma a törzse csúcsán növeszti a leveleit, azután azok a saját súlyuk alatt lefelé hajolnak. Minél nehezebb a levél, annál vastagabb és nagyobb teherbírási a törzse, és minél nagyobb a teher a pálmafán, annál dúsabb lesz a koronája.

Azok az emberek, akik megbékéltek sorsuk megpróbáltatásaival, utólag tudnak úgy beszélni nehézségeikről, mint amik kelletek ahhoz, hogy megérleljék személyiségüket. Így lehet dicsekedni is a szenvedéssel, ha az a javunkra válik. Ha nem beletorzulva, deformálódva sebeinket mutogatva panaszkodunk szüntelen, hanem hisszük, hogy értelme és gyümölcse a teljesebb emberélet lesz.

Pál apostol azt írja: dicsekszünk „a megpróbáltatásokkal is, mivel tudjuk, hogy a megpróbáltatás munkálja ki az állhatatosságot” (vö. Róm 5,3). Az eredeti görög szöveget a szorongatás, nyomás, megpróbáltatás, szenvedés, háborúság szavakkal olvashatjuk a különböző bibliafordításokban. Ezekből a negatív élményekből született jellemvonás pedig az állhatatosság, a türelem, sőt békességes tűrés nemes magatartása.

Gyönyörű példát ad a tengeri kagyló élete. Ha idegen anyag kerül a szervezetébe, védekezik ellene, és az évekig tartó küzdelme alatt igazgyöngyöt termel belőle. A gyöngykagyló szenvedésének eredményét, termékét a gyöngyhalászok lélegzetvisszafojtó hősiessége

hozza a felszínre. Az igazi kincsekért, értékekért szenvedni kell, nem készen dobja ki azokat egy automata. Torzult az ember szemlélete, ha mások nyomorúságából akar meggazdagodni, és be akar avatkozni a teremtő folyamatba, sőt hamisítja a teremtés munkáját.

Jézus halálos szeretete, szenvedése, halála és föltámadása kínálja nekünk az igazi élet útját – ezt példázza a földbeesett gabonamag képe is – a halálon át jutunk az igazi életre. Az apostol valójában nem is a megpróbáltatásokkal dicsekszik, hanem a benne élő reménységgel, amely célt és értelmet adott azok elhordozásához.

Teremtő Istenünk, nehézségeink és szenvedéseink útján szeretnénk követni Fiadat, Jézust. Törd össze hamis illúzióinkat, hogy az igazi remény képesítsen fájdalmakat, nyomorúságokat elviselni, és hinni abban, hogy van értelme és lesz gyümölcse azoknak. Ámen.

KARSAY ESZTER

AZ IGAZGYÖNGY

A KÉPEN EGY XIX. SZÁZADI JAPÁN CSONTFARAGÁS LÁTHATÓ, mely egy gyöngyhalásznőt ábrázol. Ezeknek a necuke -szobroknak a jellegzetessége, hogy a figurák tömzsik, de a kompozíciók kifejezőek és mozgalmasak. Ez a figura olyan, mintha most mászott volna ki a vízből, haja sávokban összetapadt a víztől. Egy kagylón támaszkodik, mely méretében túlzó, így hangsúlyozódik ki a jelentősége.

A gyöngyhalászatot Japánban figyelemre méltó tradíciók szabályozzák. Szinte kivétel nélkül nők a gyöngyhalászok, és a japánok úgy tartják, hogy a gyöngyhalászat szabályai már 2000 évvel ezelőtt ismertek voltak.

A női gyöngyhalászokat *amának* hívják, vagyis a tenger asszonyainak. Merülés közben korábban csak egy ágyékkendőt, de a XX.

században már egy egész testet takaró fehér vászonruhát viseltek, és máig nem használhatnak sem búvárfelszerelést, sem oxigéntartályt. A fehér ruháról úgy vélik, hogy az elriasztja a cápákat.

A tenger asszonyai régen nemcsak gyöngyért merültek le a tengerfenékre, hanem a tenger különböző más „gyümölcsseiért” is. Az oly sokra becsült abalone-kagylót is ők hozták felszínre, hogy végül a legelőkelőbb személyek asztalára kerüljenek.

A halászat módszere és eszközei a huszadik század közepéig semmit sem változtak. Először megtervezik a víz alatti merülés helyét és menetét. A tenger asszonyai magukhoz veszik a zsákjaikat, a fából készül dézsákat. Ezek a víz színén lebegtek, és egyszerre voltak merülési pontok, bóják és tárolóedények is. Övükbe tűzték a lapos, L alakú spatulát, amivel a sziklákhöz tapadó kagylókat fejtették le. Egy zsinóron facsipesz lógott a nyakukba, amivel ha kellett, az orrukat fogták be. A fülük védelmére bezsírozott szövetcsomókat használtak.

A gyöngyhalászat klasszikus módja akkor változott meg, amikor Mikimoto Kokicsi vállalkozó kitalálta, hogy szennyeződést juttat az osztriga-kagylókba, és ezzel a gyöngy, bár ugyanolyan lett, mint a természetes létrejött példány, de nyilvánvalóan sokat veszített spirituális értékéből.

A Bibliában is találunk hivatkozást az igazgyöngyre mint az igazi érték szimbólumára. Jézus arra inti tanítványait, hogy: „...gyöngyöket se szórjátok a sertések elé, különben még eltapossák lábukkal és megfordulva széttépnek benneteket.» (Mt 7,6), vagyis a spirituális értékek szinonimája nála a gyöngy, és arra figyelmeztet, hogy ha olyanok kezébe kerül az érték, akik nem tudják megbecsülni, akkor abból az értékek pusztulása fog következni, és még azok is veszélybe kerülnek, akik elkötelezettek az érték megőrzésére.

Az osztrigakagyló mesterséges szennyezésére visszatérve: bár lehetővé tett egy szinte példátlan meggazdagodást Mikimoto vállalkozó számára, aki a XIX. század végén kezdte vállalkozását, és néhány év múlva már 6000 ama alkalmazottat foglalkoztatott, de idővel a merülésre specializálódott tenger asszonyai feleslegessé

váltak a mesterségesen előállított gyöngyökhöz, és a mesterség mára
turistalátványossággá züllött.

RÉZ-NAGY ZOLTÁN

„Boldogok, akik sírnak, mert majd megvigasztalják őket” A világ az ellenkezőjét kínálja: a szórakozást, az örömet, az élvezeteket, a tréfát; és azt mondja, hogy ezek teszik széppé az életet. (...) A világ nem akar sírni, inkább leplezi, elrejti a fájdalmas helyzeteket, nem akar tudni róluk. (...) Aki a dolgokat a maguk valóságában látja, aki engedi, hogy fájdalmak érijék és tud sírni a szívében, az képes átélni az élet mélységeit és igazán boldog lenni. Az ilyen embernek vigasztalásban lesz része, de Jézus, és nem a világ vigasztalásában. Így azután lesz bátorsága osztozni mások szenvedésében, és nem fog elmenekülni a fájdalmas helyzetek elől. Fölfedezi, hogy értelmet ad az életnek, ha segítséget nyújt a másoknak fájdalmában, ha megérti mások szorongásait, ha segít rajtuk. Az ilyen ember érzi, hogy a másik hús a húsából, és nem fél közeledni hozzá – egész odáig, hogy érinti sebeit, együttérez vele olyannyira, hogy megszűnnek a távolságok. Így érthetjük meg Szent Pál buzdítását: „Sírjatok együtt a sírókkal” (Róm 12,15) Tudni együtt sírni a sírókkal, ez az életszentség.

FERENC PÁPA: GAUDETE ET EXSULTATE 75–76

TÜRELEM

2. nap

De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy **a szenvedésből türelem fakad**, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.

Róm 5,3–5

A TÜRELEM MINT FORMÁLÓ ERŐ

A TÜRELEM, AHOGY A RÓMAI LEVÉLBELI SZAKASZBÓL IS láthatjuk, a szenvedés, a megpróbáltatás méltó elviselése. A nehézséggel, a rosszal való szembesülés, a megpróbáltatás útjának egy fontos szakasza, az észrevétlen átalakulás fázisa, amely során a rossz passzív elviseléséből kifejlik a jóra irányuló aktív várakozás, a reménység.

A türelem az idő dimenziójában válik értelmezhetővé – az időről, az idő változatosságáról való lemondás tesz türelmessé. A fogyasztói szemlélet nemcsak az anyagi javak felesleges halmozásával járul hozzá a teremtett világ rejtett működési rendjének végzetes szétzilálásához, hanem az idő mélységesen haszonelvű megközelítésével is. A hasznosan töltött időnek mindig láttatnia kell valamilyen tárgyiasítható eredményt, amely kizárólag az emberre mutat vissza: az elvégzett munka akkor hasznos, ha anyagiakban mérhető gyümölcse van, a szabadidő akkor telik értékelhetően, ha a lehető legtöbb élmény zsúfolható bele. Az időt kihasználjuk, miközben az időkihasználás agyonhajszolt rabjaivá válunk.

A türelem lemond az idő használatáról, a türelmes ember átengedi magát az időnek, nem a tűnő pillanat megragadását tűzi ki célul, hanem az idő szemlélődő átélését. Ez az átélés nem tétlen bámészkodás, hanem az egyik legmagasabb rendű tevékenység. A szenvedés tudatosítása és elfogadása (az ige szavaival a szenvedéssel való dicsekvés) lehetővé teszi, hogy a fájdalom által lecsupaszítva érzékenyebbé váljunk mások szenvedésére, és kitettségünkben jóval

több felületen érintkezzünk a bennünket körülvevő világ minden teremtményével.

Az idei teremtés heti textus gondolati ívében a türelem egy különleges átmeneti szakaszt jelöl. Ez az a kontinuum, amelyben szemléletünk átalakul, sebzettségünk az elutasítás okából az elfogadás lehetőségévé válik. A türelem azt jelenti, nem akarjuk a valóságot saját képünkre formálni, hanem engedjük, hogy a szenvedés által megnyitott pórusainkon járjon át minket a lehető legnagyobb mértékben Isten valósága.

Az engedelmességnek, az önátadásnak ez a folyamata megszentelt idő, nem tárgyasítható és nem számszerűsíthető, akár a négy fal közti magányban, akár a gyülekezet közösségében éljük át. Az elmúlt hónapok sokféle szenvedésének és az előttünk álló jövő köddé vált bizonyosságának különleges ajándékaként tekinthetünk arra, hogy legalább átmenetileg megszakadt a mindennapok nyereségközpontú egyhangúsága, és lehetőség nyílt az önismeret elmélyítésére, a számvetésre, az új tervek kimunkálására. Erre a türelemre van szükségünk, hogy a szaporodó környezeti válságjelenségek közepette ne a csüggedt kilátástalanság, hanem a reménység felé vezessen utunk.

Istenünk, vezess bennünket a lemondás és a türelem útján! Engedd meglátnunk, hogy a szenvedésből reménység sarjadhat, engedd, hogy türelmünk várakozássá, várakozásunk Neked tetsző tette érhessen. Segíts felismerni a lemondásban rejlő örömet, a vágyakozásban formálódó kapcsolódást, a türelemben megnyilvánuló szeretetet! Légy türelmes hozzánk, hogy az ajándékul kapott időben megérthessük, hogyan gyakorolhatjuk magunkkal és másokkal szemben is a türelem reménységtermő erényét! Ámen.

SZŰCS KINGA

HARC – A GYŐZELEM TÁVOLI REMÉNYÉVEL

A KÉPEN EGY ALTAMURÁBAN TALÁLT, Kr. e. 350-ből való antik váza részlete látható, mely a görög mitológia egyik alakját, Sziszüphoszt ábrázolja, amint görgeti felfelé a sziklát. Sziszüphosz thesszáliai király ravasz és gátlástalan volt, aki ujjat húzott még az istenekkel is. Végül az istenek megelégtették cselszövéseit, és megkapta büntetését: egy hatalmas követ kell egy hegy tetejére felgörgetnie, de mielőtt célhoz érne, a kő mindig visszazuhan. Első megközelítésre a kilátástalan, értelmetlen munka jelképe Sziszüphosz alakja, és sokáig nem láttak benne mást, míg Albert Camus egzisztencialista író fel nem fedezte a mitológia ezen alakjában a párhuzamot a XX. századi ember sorsával.

Értelmetlen munkát kell végeznie, így kell szembesülnie azzal, hogy a léte értelmetlen. Sziszüphosz azonban beletörődéssel fogadja a gyötrelmet, így éppen a beletörődése, elfogadása által a sorsa fölé képes kerekedni. Camus szerint nem azt tanulhatjuk meg Sziszüphosz sorsából, hogy minden emberi erőfeszítés reménytelen, hanem azt, hogy minden alkalommal, amikor leereszkedik a hegyről, hogy újra visszatérjen a szenvedéshez, végiggondolja és tudatosan vállalja sorsát. „...Minden ember megtalálja a maga terhét. De Sziszüphosz a felsőbbrendű hűségre tanít...”

Martin Buber *A próféták hite* című könyvében így látta az Isten iránt elkötelezett emberek, próféták szolgálatát: „A kudarcban élnek, és lélegeznek. Az a dolguk, hogy győzelem nélkül harcoljanak.”

Az ökológiailag tudatos életvitel nem vagy csak kis mértékben hoz az egyén számára látható eredményt az általa átlátható, véges időben. Néha sziszifuszi küzdelemnek tűnik, de egy globális perspektívában minden aprónak tűnő felelős döntés és a túlzó fogyasztásról való lemondás értelmet nyer, s idővel célba is ér. Sziszüphosz alakja türelemre tanít minket, arra, hogy a naponkénti küzdelmek, sikertelenségek, melyek a környezettudatos ember cselekvését kísérik, lokális nézőpontból talán értelmetlennek tűnnek, de globálisan szemlélve, a távoli jövőben meghozzák gyümölcsüket.

RÉZ-NAGY ZOLTÁN

Ez az alapelv teszi lehetővé a hosszadalmas, közvetlen eredményekre törekvéstől mentes munkát. Segít türelemmel viselni a nehéz helyzeteket és akadályokat vagy a tervek módosítását, amelyeket a valóság dinamizmusa követel. Felhívás ez a teljesség és a korlát feszültségének elfogadására, úgy, hogy elsőbbséget ad az időnek. (...) Elsőbbséget adni az időnek azt jelenti, hogy *inkább a folyamatok elindításával, mint a terek birtoklásával foglalkozunk*. Az idő elrendezi a tereket, megvilágosítja és egy állandóan növekedő lánc szemeivé alakítja át azokat, amely már soha nem fordul vissza. Azon cselekvések előnyben részesítését jelenti, amelyek új dinamizmusokat ébresztenek a társadalomban, és bevonnak más személyeket és csoportokat, amelyek előre viszik azokat, míg végül fontos történelmi eseményekben hoznak gyümölcsöt, szorongások nélkül, de világos és kitartó meggyőződéssel.

FERENC PÁPA: EVANGELII GAUDIUM 223

Az ember jól tudhatja: élete teremni fog, anélkül, hogy tudná, hogyan, hol és mikor. Bizonyos abban, hogy szeretettel végrehajtott tettei közül egyik sem hiábavaló, másokkal való törődése nemvész el, nem eredménytelen Isten iránti szeretetének egyetlen tette sem, nemvész el a nagylelkű fáradozás, a szenvedéssel teli türelem egyetlen tette sem. Mindez életerőként kering a világban.

FERENC PÁPA: EVANGELII GAUDIUM 279

KIPRÓBÁLT ERÉNY

3. nap

De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, **a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység.** A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.

Róm 5,3–5

KIPRÓBÁLT EMBEREK A KERT VÉDELMEBEN

VILÁGSZINTŰ MEGPRÓBÁLTATÁSOK, amelyek a Föld minden pontján egyformán érezhetőek? Tulajdonképpen lassan mára ezt jelenti a globalizáció fogalma. A teremtésvédelem ügye mostanra így kétségtelenül egyetemes kihívássá vált, amely egyszerre jelent környezeti, társadalmi, gazdasági és egészségügyi összefüggéseket. A globalizáció jelenségének veszélyeit a *Laudato si'* üzenete is hangsúlyozza. A 2020-as évet minden bizonnyal még sokáig fogjuk úgy emlegetni, mint azt az esztendő, amikor az egész világot megreemtette egy parányi organizmus váratlan elterjedése. Talán a világháborúk óta nem nézett szembe az emberiség ilyen megrázó módon egy minden földrészt elérő, fenyegető eseménnyel.

Amikor a teremtett világ sokasodó környezetei megpróbáltatásaira tekintünk, járványok, légszennyezés, rohamosan csökkenő méretű ózonpajzs, kihaló fajok, stb. figyelmeztető és intő jelekkel állunk szembe. Vészcsengő. Meddig kell még szólnia? Milyen hosszan és milyen sűrűn kell megnyomni, hogy felelősen a közönség álomba süppedő, kényelmes és több fogyasztásra vágyó emberiség? Minden bizonnyal egyre gyakrabban fog szólni a vészcsengő, s talán ez is isteni eszköz. Abban, hogy a földet és vizeket uralma alá hajtó ember, végre elkezdje a Kertet gondosan és felelősen művelni és őrizni.

Háborús élményeikkel dicsekszenek a vén bakák. De természetesen, csak aki túlélte a borzalmakat... 100 évvel az első nagy háború után, és 75 évvel a második nagy világháborút követően ma elkötele-

zettek vagyunk arra, hogy nem akarunk harmadszor hasonló tragédiákat megtapasztalni. Vajon minnek kell megtörténnie a jövőben ahhoz, hogy az emberiség végre elkötelezze magát a megtérés kiterjedtebb értelme mellett, ökológiailag is megtérjen, és Isten kezébe tegye az életét, felelősebben oltalmazza teremtett lakhelyét, amely mindnyájunk közös otthona?

Legyünk Isten kipróbált emberei. Amelynek előzménye, hogy átmegyünk a próbákon, s közben megtanulunk terheket hordozni, áldozatot vállalni, nagy döntéseket megtenni. A próbák nélkül sosem tanulhatunk kitartást. A kitartás nélkül sosem leszünk kipróbáltak. S végül nem lehetünk a reménység emberei Krisztusban. Fájdalmas igazság, de úgy tűnik a jelen (globális) próbatételei hozzájárulnak, sőt szükségeseek ahhoz, hogy a jövőben sokkal inkább elkötelezzük magunkat Isten ügye mellett, a ránk bízott Kert védelmében. A gyermekeink jövője a tét.

Urunk, hálát adunk neked, hogy az erő, a szeretet, és a józanság Istene vagy, aki szemmel tartod néped életét. Bűnbánattal valljuk meg, hogy nem vigyáztunk a ránk bízott Kertre, a művelése és őrzése helyett uralkodói és kizsákmányolói lettünk. Köszönjük, hogy látod nehéz próbáinkat, fájdalmas kihívásainkat. De bizonyosak vagyunk abban, hogy neked egy jó terved van velünk! Így akarjuk ma újra rád bízni magunkat, családjainkat, közösségeinket, népünket és az egész világot, és elkötelezzük magunkat, hogy kipróbált emberekként veled járunk a hit és a remény útján! Ámen.

KHALED A. LÁSZLÓ

ÁDÁM LEHETŐSÉGEI

A KÉPEN RUDOLF HAUSNER BÉCSI FESTŐ 1969-ES FESTMÉNYE látható, melynek címe: *Ádám*. Fialat korában konfliktusba került a nácikkal, amikor azok a képeit elrettentő példaként mutatták be az „elfajzott művészet”-nek szentelt kiállításon, az Anschluss előtt

egy évvel, 1937-ben. Hausner több olyan képet is alkotott, melyen önmagát alsó nézetből láttatja. Ezek közül az önarcképek közül kiemelkedik az *Ádám* című festménye. Az Ádám név bibliai eredetű, héberül embert vagy férfit jelent. Az elúszó felhőpamacsok alatt egy hatalmas méretű Ádám vonásai bontakoznak ki.

A kabbala tanítása szerint Isten első teremtménye Adam Kadmon volt, az eredendő ember, egy olyan teremtmény, akinek saját, szeplőtelen szellemi alakja volt, és akadálytalanul beléáramlottak – bár szakadozottan és homályosan – a magasztos alkotóerők, így benne tükröződött vissza minden világnak az élete.

A bibliai teremtéstörténet az embert a világ urának nyilvánítja, aki Isten megbízásából az ő helytartójaként és képmásaként gyakorolja ezt a hatalmat. Ebből a szellemiségből tanulta meg az európai ember a maga szolgálatába állítani a természetet, s a világon túli Istent keresve mintegy túl is kérdezni a világ keretein.

Johann Gottfried Herder 1784-ben fogalmazott úgy, hogy az ember nem más, mint „a teremtés első felszabadítottja”. Ezt a gondolatot viszi tovább a modern kori antropológia.

Wolfhart Pannenberg teológus *Mi az ember?* című könyvében írja:

„Az ember sajátos szabadsága azt jelenti, hogy létének minden, már adott szabályrendszerén túlkérdez és egyben túl is lép. Ez az ember nyitottsága a világra... Az újkor szellemtörténetét Pascal-tól egészen napjainkig a modern ember korlátlan szabadsága miatt érzett szorongó félelem hatja át. Vajon nem jutottunk-e már oly messzire, hogy képesek vagyunk megsemmisíteni a földön az életet, beleértve magát az emberiséget is? ... Az énnak az a törekvése, hogy világgá tágítsa önmagát, csupán attól, hogy e folyamat soha nem érhet véget, még nem helytelen. Az embernek mindig is feladata marad, hogy világával való egységét új és új alakban, legálább időről időre megvalósítsa.”

Ám ennek az erőfeszítésnek csak akkor van értelme, ha a világ egységét egyedül a Teremtő Istenben látjuk biztosítva.

A zavarba ejtő, lenyűgöző méret az ember lehetőségeinek végiggondolására ösztönöz. A teremtés koronájának is nevezett ember óriási lehetőségeket kapott teremtőjétől.

RÉZ-NAGY ZOLTÁN

Ugyanakkor a zsidó-keresztény gondolkodás demitizálta a természetet. Nem hagyott fel azzal, hogy csodálja gyönyörűségéért és végtelenségéért, de már nem tulajdonított neki isteni jelleget. Ekképpen még nagyobb nyomatókot kap a kötelezettségünk vele szemben. A természethez való visszatérés nem történhet az ember szabadságának és felelősségének kárára, aki része a világnak, és kötelessége kifejleszteni képességeit, hogy megőrizze a világot, és éljen a benne rejlő lehetőségekkel. Ha felismerjük a természet értékét és törekenységét, valamint a képességeket, amelyeket a Teremtő adott nekünk, ez ma lehetővé teszi, hogy felhagyjunk a korlátlan anyagi fejlődés modern mítoszával. A törekeny világ, benne egy emberi lénnel, akire Isten rábízta a róla való gondoskodást, arra hívja értelmünket, hogy ismerje fel, hogyan kellene irányítanunk, gyakorolnunk és korlátoznunk hatalmunkat.

FERENC PÁPA: LAUDATO SI' 78

REMÉNY

4. nap

De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. **A remény pedig nem csal meg,** mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.

Róm 5,3–5

NE VÁRD A REMÉNYT, NÉZD MEG JOBBAN, MIT KAPTÁL

NEM SOK ALAPJA VAN ARRA VÁRNI, hogy meglátogasson a remény. Pedig ez az óhaj már jócskán túl van a puha nihilizmus fényűző gondatlanságán, amely miatt ma elsősorban környezeti válságról kell beszélnünk. Talán örülnünk kellene, amikor valaki igaz szívéből kívánja a remény társaságát. Csakhogy aki a reményt marasztalná, az olyasmire készül, mint aki ugyancsak legjobb szándékkal indul lepkehálóba fogni az angyalokat a karácsony marasztalására, aki szeptember közepén is asztalán tartja még a hímes tojást a húsvét szépségének felidézésére, vagy otthoni örökmécsessel gondoskodna előre pünkösd lángnyelveinek hosszú távú terápiais hatásáról.

A remény azon kevés görög szavak egyike, amelyeknek csak elvétve találjuk meg negatív jelentésű párját a klasszikus irodalomban, és – bár ezen nyilván nem csodálkozunk – kizárólag pozitív értelemben szerepel az Újszövetségben. Nagyot változott a világ. A mai versenyszemléletű „humánközegben” minimum titkos fegyvereink egyike a versenytárs – újszövetségi szóhasználatnál élve: a szomszéd vagy „felebarát” – lemaradása iránti rosszindulatú remény. Nem sokban különbözik ez a szokás az egyre emelkedő GDP-be vetett reménytől, mert ehhez szintén folyamatosan rosszabb állapotba kell kerülnie a természetnek, amely ezt a háttérből „erőforrásként” biztosítja, közeli vagy távoli népeknek, a földnek vagy egyszerűen csak az igazságosság elvének.

A remény újszövetségi szava (elpis) a „részt venni” és „örömmel üdvözölni” kifejezésekből vezethető le. Amikor az Újszövetségben

nem egyszerűen utalásként, hanem mondanivalóként szerepel – ahogy Pál apostol Rómába írt levelében is –, akkor mindig kapcsolódik egy olyan megelőző tapasztalathoz, amely önmagában is lényeges, fontos, sőt, az esetek nagy részében döntően fontos egy ember vagy egy közösség életében. Ebben az esetben a „kipróbáltság”, mely „begyakorlott, erényes életformát” jelent. A legtöbb esetben azonban az örök élethez, melyet ugyan senki sem próbált még ki közülünk, de aminek felismeréséhez közös tapasztalatként vezet el bennünket a Szentlélek Isten szívünkbe áradt szeretetére irányítva figyelmünket.

Kérjük kegyelmed, Szentlélek Isten, hogy egységben lássuk körülöttünk és bennünk teremtésed ajándékait. Add, hogy szereteted által felismerjük és megtapasztaljuk annak a közösségnek a szépségét és áldását, amit teremtett világod egésze jelent, benne minden emberrel, közeli és távoli népekkel, a természet élő és élettelen résztvevőivel. Óvj meg bennünket és tartsd távol szívünkötől a gondtalanság csalóka vágyát. Adj nekünk bátorságot, hogy állhatatosság, kipróbáltság és remény vezéreljenek bennünket mindennapjainkban, és hogy örömmel üdvözljük egész teremtett világodnak szóló igazságod. Ámen.

BÉRES TAMÁS

JELENLÉT

A KÉPEN MARINA ABRAMOVIĆ PERFORMANCE-MŰVÉSZT láthatjuk közönségével *A művész jelen van* című előadásán 2010-ben.

Az 1970-es évek eleje óta Marina Abramović a test és a szellem korábban észlelt határait feszegeti, és a művész és a közönség közötti összetett kapcsolatot próbálja feltárni olyan előadások, performance-ok révén, amelyek kihívást jelentenek önmaga számára és sok esetben a résztvevők számára is érzelmileg, intellektuálisan, de fizikailag is. „Megértettem, hogy milyen sok mindent el tudok érni a művészettel ... és a legfontosabb dolog a koncepció – állítja. – És ez volt a kezdete a művészetemnek. És amikor először helyeztem a testem a közönség elé, megértettem: ez az én médiám.”

Az üres székekkel szemben egy másik ugyanolyan széken ült, és várta, hogy vajon leül-e valaki vele szembe.

„Senki sem tudta előre elképzelni, hogy lesz-e bárki, aki időt szán majd arra, hogy leüljön, és csak némán felvegye a szemkontaktust velem” – magyarázta Abramović. Valójában a székeket mindig

elfoglalták, és folyamatosan váraoztak emberek arra, hogy leülhessenek a székre. Teljes meglepetés volt (...) kiderült, hogy az embereknek hatalmas igénye van arra, hogy valós kapcsolatba lépjenek.

Közel három hónap alatt, napi nyolc órán keresztül, 1000 idegen tekintetével találkozott Abramović, akik közül sokan könnyekre fakadtak.

Eric Berne kezdi ezzel a kérdéssel a *Sorskönyvét*: Mit mondasz a helló után?

„Ez a látszatra gyerekes kérdés magában foglalja a teljes emberi lét és az összes társadalomtudomány alapproblémáját. Ezt »kérdézik« maguktól a csecsemők, erre tanulnak meg hazug választ adni a kisgyerekek, ezt tudakolják egymástól és segítőiktől a serdülők, ezt kendőzik el megalkuvóan a felnőttek, és erről írnak könyveket bölcs öregemberek anélkül, hogy valaha is megtalálnák a helyes feleletet. A »helló-probléma« magában foglalja a szociálpszichológia alapkérdését: »Miért beszélgetnek egymással az emberek?« és a szociálpszichiátria legfőbb témáját: »Miért szeretik az emberek, ha a többiek szeretik őket?« Ha tudjuk, mit mondunk a helló után, akkor azt is tudjuk, mit válaszoljunk az Apokalipszis Négy Lovasa által feltett kérdésre: háború vagy béke, éhség vagy bőség, nyomorúság vagy egészség, élet vagy halál. Nem csoda, hogy sokan egy életen át nem találják meg a választ, hiszen hosszú éveket élnek le úgy, hogy még csak fel sem teszik maguknak a világ legegyszerűbb kérdését: hogyan köszönsz másoknak?»

RÉZ-NAGY ZOLTÁN

A végén szemtől szemben állunk majd Isten végtelen szépségével (vö. 1Kor 13,12), és boldog csodálattal olvashatjuk a világegyetem misztériumát, amely velünk együtt részesedik majd a véget nem érő teljességben. Igen, az örökkévalóság szombatja, az új Jeruzsálem, a menny közös otthona felé utazunk. Jézus azt mondja nekünk: „Újjáteremtek mindent” (Jel 21,5). Az örök élet közös ámulat lesz, amikor minden – ragyogóvá átalakult – teremtmény elfoglalja helyét, és lesz valamije, amit a végérvényesen felszabadított szegényeknek adhat. Addig is összefogunk, hogy vigyázzunk erre a ránk bízott otthonra, annak tudatában, hogy minden benne található jó felvételik majd a mennyei ünneplésbe. Minden teremtménnyel együtt Istent keresve járunk ezen a földön, mert „ha a világnak kezdete van, és teremtett valóság, akkor azt kell keresni, aki kezdetet adott neki, azt kell keresni, aki teremtette”. Énekelve járjunk! Hogy a bolygónkért folytatott küzdelmünk és az érte érzett aggodásunk ne vegye el tőlünk a remény örömét.

FERENC PÁPA: LAUDATO SI' 243–244

SZENTLÉLEK

5. nap

De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert **a nekünk ajándékozott Szentlélekkel** kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.

Róm 5,3–5

A KIÁRADT SZENTLÉLEK AJÁNDÉKA

NAGYON NYOMATÉKOS EZ A SZÓ ITT: KIÁRADT! A megpróbáltatás, nyomorúság, szenvedés és a jelen való világ minden önsorsrontó örülsége ellenére Isten szeretete kiáradva, megállíthatatlanul betölti szívünket. Nem azért, mert megtaláltuk volna azt a módszert, amellyel rendbehozhatjuk világunkat, elrontott jelenünket és személyes vagy környezeti kapcsolatainkat. Nem azért, mert lenne technikánk arra, hogyan éljünk békében, hogyan találjuk meg célunkat, és hogyan hagyjuk élni kortársainkat, s az utánunk jövőket.

Isten szeretetét a kiáradt Szentlélek ajándékával kapjuk, ajándékként, amivel egyet tehetünk: elfogadjuk, és felhagyunk a saját önmegváltó és világmegváltó ötleteinkkel. Annyiszor mondjuk, hogy majd egy ismerős, egy nagy üzlet, egy erőteljes válasz, egy új technológia megold mindent. Az amerikai vezetők többször megvitatták már azt az elgondolást, hogy atomfegyverrel bombázzanak szét egy közelgő hurrikánt. Sokszor ugyanilyen képtelenséget gondolunk saját életünk, környezetünk vonatkozásában is.

Amikor felismerjük hibáinkat és korlátainkat, és belegondolunk, hogy minden tragikus történet ellenére még mindig élünk, akkor látjuk, hogy ajándékba kaptuk a lehetőségeinket, a szereteteinket, az életünket. Mindezt annak tükrében érezzük, hogy tetteink és gondolataink szerint érdemtelenek vagyunk arra, hogy ennyi jót megtapasztaljunk. Így van ez a teremtett világgal is: aján-

dékba kaptuk a levegőt, amit lélegzünk, a vizet, amit iszunk, és a természetben terített asztalt, amelyről táplálkozunk.

„Kiárasztozod lelkedet, s ők életre kelnek, és megújítod a Föld színét.” (Zsolt 104,30) Az a Szentlélek, aki megújítja a földet, újítja meg életünket is. Az a Szentlélek, aki kiárad az egész világra, betölti a mi szívünket is. Isten megváltó és vigasztaló tervében éppen az a csodálatos, hogy megszünteti az én és a világ közötti ellentétet és távolságot, minden létezőre kiárad, és ezáltal egybefog minket. El tudjuk-e ezt ajándékot fogadni?

Szentlélek Isten, kérünk, áradj ki ránk! Töltsd be szívünket, hadd lehessünk részesei újjáteremtő és reményt adó akaratodnak! Vigasztalj, járj át, emelj fel minket! Te vagy minden élet forrása, a teremtéstől kezdve a világ végezetéig. Te vagy az, akin keresztül megtapasztaljuk az Atya kegyelmét, a Fiú szeretetét. Örökkévaló vagy, aki egybefogsz minket embertársainkkal és az egész teremtett világgal. Add, hogy együtt lélegezzünk a kitaszítottakkal, a távoliakkal, a legegyszerűbbekkel és a legkisebbekkel! Ámen.

KODÁCSY TAMÁS

AHOL A VIRÁGOK NEKÜNK NYÍLNAK

A KÉPEN GEORGIA O'KEEFE *PIPACS* CÍMŰ FESTMÉNYE LÁTHATÓ.

A Szentlélek jelképeként a galamb és a lángnyelvek a Bibliából jól ismertek. A Szentlélek ünnepén, pünkösdkor a liturgikus térbe piros virág kerül. A pipacs nem alkalmas vázába tételre, de igen figyelemre méltó látványt nyújt a zöld mezőkön élénk piros szirmaival, s talán azért is, mert a zöldnek a piros a komplementer színe.

O'keefe sokszor választ virágot festményeinek témájául. De ezek a festmények már messze elrugaszkodnak a hagyományos csendélettől. A képeket betöltik a hatalmasra nagyított szirmok. Georgia O'Keeffe virágai nem felejthetők, ha az ember egyszer látta őket,

emlékezni fog rájuk. A felnagyításnak végső soron maga O'Keefe adja meg az okát. „Amikor a kezébe fogsz egy virágot és megnézed közelebbről, tiéd a világ egy pillanatra” – mondta egyszer virágfestészetéről. Ez a gondolat eszünkbe juttathatja Tamási Áront, aki hasonló gondolatot fogalmazott meg az *Ábel Amerikában* című regényében, de máshonnan közelítve: „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne. Ismétellem el magamnak. És éreztem, hogy a szívem megtelik nagy és általános meleggel, a lelkem megtelik a derűs idő nyugalmaival és a szemem megtelik a hajnal harmatával. Lassan felálltam, és azt mondtam: – Igaza van: késedelem nélkül haza fogok menni, hogy otthon lehessen valahol ezen a világon! Igaza van: nem is lehetünk más célra ebben az életben, mint hogy megismerjük mindent, amennyire lehetséges: a tarka és zezugos világot, a megbocsátandó embereket, az egymásra morgó népeket; s amikor mindent megismertünk, amennyire lehetséges, akkor visszamenjünk oda, ahol otthon lehetünk.”

Ahol azt érezzük, miénk a világ; a hely, ahol azt érezzük, hogy nekünk süt a nap, ahol a madarak dalukkal mintha nekünk énekelnének, a virágok meg nekünk nyílnának. A hely, ahol fesztelenül érezhetjük magunkat: az a hely az otthonunk, ahol nem kell magyarázkodnunk.

De nemcsak mi keressük az otthonunkat, Isten is otthonra akar találni nálunk. Jézus azért mondott példázatokat, azért hívott embereket az asztalához, hogy kövessék, és életének, halálának egész megfeszítettségével azt az egyet várta, hogy megtörténjen a Szentlélek csodája, és Isten otthonra találjon köztünk – írja Eduard Schweizer a Szentlélekről írt művében.

RÉZ-NAGY ZOLTÁN

Isten azonban, aki velünk együtt akar cselekedni és számít az együttműködésünkre, arra is képes, hogy valami jót hozzon ki az általunk okozott bajokból, mert „a Szentléleknek végtelen nagy, az isteni értelemre jellemző képzelőereje van, amely a legösszekuszáltabb és legátláthatatlanabb emberi történések csomóit is képes kibogozni”. Isten valamiképpen korlátozni akarta önmagát, amikor fejlesztésre szoruló világot teremtett, ahol sok minden, amit mi bajnak, veszélynek vagy szenvedés forrásának tartunk, valójában annak a szülési fájdalomnak képezi részét, amely arra késztet minket, hogy együttműködjünk a Teremtővel. Ő jelen van minden dolog legmélyén, anélkül, hogy korlátozná teremtménye autonómiáját, és ez is nyilvánvalóvá teszi a földi valóságok valódi autonómiáját. Ez az isteni jelenlét, amely biztosítja minden létező létben maradását és kibontakozását, „a teremtő tevékenység folytatása”. Isten Lelke elhalmozta a világegyetemet olyan belső képességekkel, amelyek lehetővé teszik, hogy magukból a dolgokból mindig valami új fakadjon: „A természet nem más, mint egyfajta művészeti ok [ratio], mégpedig az isteni művészeté, amely bele van írva a dolgokba, és amelynek köszönhetően maguk a dolgok meghatározott cél felé mozognak. Mintha a hajóépítő mester meg tudná adni a képességet a fának, hogy az önmagát mozgatva hajó alakot vegyen fel.”

FERENC PÁPA: LAUDATO SI' 243–244

ISTEN SZERETETE

6. nap

De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel **kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.**

Róm 5,3–5

ISTEN SZÍVÜNKBE ÁRADÓ SZERETETE

A SZERETET ALAPJA: JÓT AKAROK NEKED, azt akarom, hogy *légy*, hogy jó légy, hogy *jól* légy. Mert – valóban – jónak lenni jó! Mert *csak* jónak lenni jó; rossznak lenni *nem* jó, nemcsak következményeiben, hanem már állapotában sem. A szeretetből fakadó cselekedeteink, maga a „szeretés” folyamata erről az alapról indul és erre támaszkodik. A valódi szeretethez szükségünk van az okosság érényére, hogy a valósággal való szembenézés során dönthessünk szeretetünk „mozgásteréről”. És azután újra meg újra döntenünk kell teendőinkről, és el is kell végeznünk azokat, hogy cselekedeteink által nyilvánulhasson meg az Atya szeretete, amelynek mi, az ő hasonlatos képei, hordozói és eszközei vagyunk.

Gyarló szeretetünk, jóakaratumk: Isten szeretetének homályos tükröződése. Ám Isten szeretete tökéletes és mindenható. Isten szeretete is jóakaratum – de mindenhatóságánál fogva az ő akaratum teremtmő erejű. Amit ő akar, az *lesz* is; és ami van, létezik, fennmarad, az csakis az ő jóakaratum jóvoltából létezik és maradhat fenn folyamatosan. Így *teremti* a mindenséget az, *Aki Van*.

Ebből az éltető, fenntartó jóakaratumból kaptumk mi, emberek, ez árad a szívümkbe mindenkor, ha be nem zárjuk öelötte. Mert hisz – Isten képmásaiként – szabadságumkban áll a szívümk felé áradó szeretetről dönten. Akik befogadják, azoknak hatalmat ad, hogy Isten gyermekeivé legyenek. Akik befogadják Isten áradó jó akaratumát, akik így magumk is jó akaratumúakká válmak, azoknak békeségümk is lesz, evilágon túli békeségümk. Nem félnek és nem inognak

meg reménységükben, hiszen amint a szeretet nem szűnik meg soha, a szeretet cselekedetei is örökké ragyognak. Nincs „sikertelen” szeretet...

Szerető Istenünk,
Égnek és Földnek és mindennek, ami benne van, Teremtője!
Képedre teremtettél bennünket, szabadsággal és akarattal
áldottál meg, és minden teremtményedet szeretetünkre bízad.
Nyisd meg értelmünket és érintsd meg szívünket,
hogy teremteded ajándékát befogadjuk!
Segíts tudatosítanunk magunkban,
hogy közös otthonunkon osztozunk minden teremtményeddel,
és a jelen és elkövetkező emberi nemzedékekkel.
Vigyél minket közelebb azokhoz, akik szükségét szenvednek
ezekben az embert próbáló időkben,
különösen a legszegényebbekhez, és azokhoz,
akik leginkább magukra maradtak.
Félelmeinket és az elszigeteltség érzését alakítsd át bizalommal
és reménnyé, hogy megtapasztalhassuk szívünk
valódi megtérését.
Segíts, hogy a világvárvány következményeit találékony,
cselekvő együttérzéssel gyógyítsuk!
Szent Lelked árássza szívünkbe szeretetét,
hogy merjük vállalni mindazokat a változtatásokat,
amik a közös érdekében szükségesek.
Engedd meghallanunk a Földnek és szegényeinek
segélykiáltását, és gyakorlati választ adni rá,
tegy minket szereteted eszközeivé,
hogy egy testvéri és fenntartható világ születhessék meg.
Mindezekért Krisztus, a mi Urunk által könyörgünk Hozzád!
Ámen!

ZLINSZKY JÁNOS

A SZERETET VISSZATÜKRÖZÉSE

CARL LARSSON SVÉD FESTŐ KÉPÉN, melynek címe *Reggeli a nyírfa alatt*, a művész családját láthatjuk, a festő jelenlétére csak az üres szék és a két kiürített sörösüveg utal.

Carl Larsson 1853-ban született Stockholmban. Szülei rendkívül szegények voltak, gyermekkorá szomorúan, nélkülözésekkel telt. Tizenhárom éves volt, amikor a szegények iskolájának egyik tanára arra biztatta a fiút, hogy jelentkezzen a képzőművészeti akadémiára, ahová Carl Larssont fel is vették. Itt a diákélet egyik közismert figurájává vált. Néhány évet töltött Párizsban mint könyv- és újság-illusztrátor, de minden jelentősebb siker nélkül.

Életének nagy fordulata akkor következett be, amikor a Párizs külvárosában élő művészkolóniába ellátogatva megismerte Karin Bergöö-t, akit hamarosan feleségül is vett.

Nyolc gyermekük született, és Karin, a felesége és gyermekei lettek a modelljei.

1888-ban Karin édesapja egy házat ajándékozott nekik Stockholm közelében, az úgynevezett Lilla Hytnäs-t. Carl és Karin együtt alakították át, hozatták rendbe a házat saját művészi igényességük, és egyre növekvő családjuk igényei szerint.

Carl Larsson festményei és albumai révén ez a ház lett az egyik leghíresebb, legismertebb művészotthon a világon.

Larsson minden ábrázolása visszatükrözi azt a szeretetet, amellyel családjához, modelljeihez viszonyult. Szinte tapintható a szeretet a képein, ennek a szeretetnek az illata valahogy a forró kakaóhoz és cserépkályhák melegéhez hasonló, valami olyan, mely iránt mindannyian nosztalgiát érzünk, akik valaha – ha csak egyszer is – megéltük a családi idillt.

Larsson művészete erről vall: élni a vidéki lét szerény viszonyai között, szeretve a földet, szeretve az év körforgását és a kerti növények illatából ihletet meríteni, örömdalra fakadni, és visszatalálni az elveszett egységhez.

Dietrich Bonhoeffer beszél arról, hogy létezik az újra megtalált egység világa. Szerinte Jézus nem a jó és rossz közötti különbségtétel ügyes alkalmazóivá akar tenni bennünket, hanem az újra megtalált egység világába hívott meg minket.

RÉZ-NAGY ZOLTÁN

„Az, hogy bele vagytok gyökerezve a lakónegyedekbe, foglalkozásokba és közösségekbe, az, hogy meglátjátok mások arcában önmagatokat, nap mint nap közvetlenül látjátok a nyomorúságokat – mert bizony vannak nyomorúságaink – és látjátok mindennapi hősiességüket, ez tesz képessé benneteket a szeretet parancsának gyakorlására. Nem elvekből vagy elméletekből indultok ki, hanem valódi, személyes találkozásokból. Senki sem szeret elveket vagy eszméket. Embereket szeretünk! Meg kell teremtenünk a találkozás kultúráját, mert sem a fogalmakat, sem az elveket nem lehet szeretni. Az elkötelezettség, az igazi elkötelezettség szeretetből fakad, az emberek, a gyermekek és öregek, a népek és közösségek, a szívünket betöltő nevek és arcok iránti szeretetből. Ezekből a bolygónk félreeső, elfeledett sarkaiban elvetett reménység-magvakból, a kirekesztettség sötétségében létükért küzdő gyengédség-palántákból nagy fák növekednek majd, és reménységgel teli erdők születnek, melyek oxigént adnak a világnak.”

*FERENC PÁPA BESZÉDE A NÉPI MOZGALMAK VILÁGTALÁLKOZÓJÁN
SANTA CRUZ DE LA SIERRA, BOLÍVIA, 2015. JÚLIUS 9.*

Isten, aki nagylelkű elköteleződésre hív minket, és arra, hogy mindent neki adjunk, eltölt minket a szükséges erővel és világossággal, hogy elő-rehaladhassunk. E világ szívében továbbra is jelen van az élet Ura, aki nagyon szeret minket. Ő nem hagy el bennünket, nem hagy magunkra, mert végérvényesen eggyé vált földünkkel, és szeretete mindig segít, hogy új utakat találjunk. Áldott legyen!

FERENC PÁPA: LAUDATO SI' 245.

LITURGIA

ÉLET TEREMTŐJE,

a Te szavadra magot érlelő növényeket és mindenféle gyümölcs-termő fát hajtott a föld. A folyók, hegyek, ásványok, tengerek és erdők táplálták az életet. Mindenek Rád tekintenek, hogy az összes élőlény megkapja, amire szüksége van. És a Föld korszakokon át fenntartja az életet. Napok és évszakok, megújulás és növekedés földi körforgásán keresztül kitárod kezéd, hogy a megfelelő időben élelmet adj a teremtményeknek.

Bölcsességben megadtad a szombatot, áldott időt a pihenésre és hálaadásra minden ajándékoszt; időt, hogy megszabadítsuk magunkat a mértéktelen fogyasztástól; időt, hogy a földnek és minden teremtménynek lehetővé tegyünk a fellelegzést a termelés nyomása alól. Manapság azonban életvitelünk szétfeszíti a bolygó határait. A növekedés iránti igényünk, a termelés és fogyasztás soha véget nem érő körforgása kimerítik világunkat. A talaj erodálódik, a földek leromlanak, a sivatagok terjednek, a tengerek elsavasodnak, a viharok erősödnek. Nem engedjük a természetnek, hogy megtartsa pihenőnapját, és a Föld küszködik, hogy megújuljon.

Most, a teremtés ünnepének időszakában arra kérünk, adj nekünk bátorságot, hogy bolygónkért megtartsuk a pihenőnapot. Erősíts meg bennünket a hitben, hogy bízni tudjunk gondviselésedben! Ösztönözz minket kreatív életre, és hogy megosszuk mindazt, ami nekünk adatott. Taníts minket megelégedni az elegendővel. És amikor jubileumot hirdetünk a Földnek, küldd Szentlelkedet, hogy megújítsa a föld színét!

Jézus nevében, aki eljött, hogy örömhírt hirdessen minden teremtménynek.

Ámen.

A SEASON OF CREATION 2020. KÖZÖS IMÁDSÁGA
(ÖKUMENIKUS FORDÍTÁS)

CREATOR OF LIFE,

At Your word, the Earth brought forth plants yielding seed and trees of every kind bearing fruit. The rivers, mountains, minerals, seas and forests sustained life. The eyes of all looked to You to satisfy the needs of every living thing. And throughout time the Earth has sustained life. Through the planetary cycles of days and seasons, renewal and growth, you open your hand to give creatures our food in the proper time. In your Wisdom, you granted a Sabbath; a blessed time to rest in gratitude for all that you have given; a time to liberate ourselves from vicious consumption; a time to allow the land and all creatures to rest from the burden of production. But these days our living pushes the planet beyond its limits. Our demands for growth, and our never-ending cycle of production and consumption are exhausting our world. The forests are leached, the topsoil erodes, the fields fail, the deserts advance, the seas acidify, the storms intensify. We have not allowed the land to observe her Sabbath, and the Earth is struggling to be renewed.

During this Season of Creation, we ask you to grant us courage to observe a Sabbath for our planet. Strengthen us with the faith to trust in your providence. Inspire us with the creativity to share what we have been given. Teach us to be satisfied with enough. And as we proclaim a Jubilee for the Earth, send Your Holy Spirit to renew the face of creation.

In the name of the One who came to proclaim good news to all creation, Jesus Christ. Amen.

(SEASON OF CREATION 2020 PRAYER)

A Season of Creation mára világméretűvé vált mozgalma minden évben a szeptember 1-i imanaptól Assisi Szent Ferenc október 4-i ünnepéig (amely egyben az állatok világnapja is) tart. A magyarországi Teremtés hetét is ezen az időszakon belül ünnepeljük, minden évben szeptember utolsó és október első vasárnapja között. A Season of Creation nemzetközi ökumenikus előkészítő munkacsoportja az idei év témájának a 'Jubilee for the Earth' témát választotta. (<https://seasonofcreation.org/>)

A „jubileumi év” vagy „elengedés éve” a társadalmi igazságosság érvényre juttatásának egyik eszköze volt az ókori Izraelben. Ez a szabály óvta az embereket és földjüket attól, hogy idegenek végleges rendelkezési vagy tulajdonjogot szerezzenek fölöttük. A tulajdonjogok periodikusan eredeti állapotukba való visszaállítása azon a teológiai alapon nyugodott, hogy egyedül az Úr rendelkezik Izraellel, így annak minden vagyonával is. Érdekes történeti tény, hogy ennek a „szociális intézménynek” nyelvileg nem a „jubileumhoz” (iubilaeus) van köze, hanem a kürtként használt kosszarvhoz (iobeleus), melynek megfújásával vette kezdetét az adósságok elengedésének éve. Jézus első nyilvános szavaiban is fontos szerepet tölt be „az Úr kegyelmi esztendejének” meghirdetése Lukács evangélista szerint.

HITVALLÁS

A Teremtő Istenben vagyunk, akinek képére teremtettünk.

Istenben lélegzünk, Istenben élünk, Istenben részesedünk az egész teremtés életében.

Jézus Krisztusé vagyunk, aki igaz képe Istennek és az emberiségnek.

Benne Isten lélegzik, benne Isten él, általa békéltettünk meg.

A Szentléleké vagyunk, aki új életet ad, és megerősíti hitünket.

A Lélekben szeretet lélegzik, a Lélekben igazság él, Isten lehelete mindig megmozgat minket.

A Szentháromságé vagyunk, aki egy mindenben és Három az Egyben.

Istenben teremtettünk, Krisztusban váltattunk meg, a Lélekben egyesülünk.

PER HARLING, SEASON OF CREATION 2020
(FORD. KODÁCSY TAMÁS)

ORATIO OECUMENICA

URUNK, ISTENÜNKK, SEGÍTS, hogy egyházad közösségében tetszésed szerint egy szívvel, egy lélekkel szólíthassunk meg!

KÖNYÖRGÜNK TEREMTETT VILÁGODÉRT! Te teremtetted a világ-mindenséget és mindent, ami benne él és létezik. A Földet betöltik alkotásaid. Fűvet növesztesz, növényeket és gyümölcsöző fákat, enni adsz az ég madarainak, gondoskodsz a Földön élő összes teremtményedről. Szeretetedből alkottad az embert, adj erőt, hogy akaratod szerint hűen műveljük és őrizzük teremtett világodat!

Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

KÖNYÖRGÜNK AZ EMBERISÉGÉRT, benne minden közösségért és minden emberért. Add, hogy tisztelettel forduljunk embertársainkhoz: hogy elfogadjunk mindenkit a maga különbözőségében, hogy támogassuk és őrizzük felebarátaink emberi méltóságát. Adj hálás szívet, hogy meglássuk magunkat annak a nagy és gazdag egésznek részeként, melynek az emberiséget alkottad. Adj egyetértést, felelős gondolkodást, értékteremtő munkát.

Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

KÖNYÖRGÜNK EGYHÁZADÉRT, hogy szerte a világon az élet hírnöke és szereteted követe lehessen. Oltás bátorságot a téged követők szívébe, hogy merjünk reménységet hirdetni a félelmek között élőknek, bátorítás lenni a kételkedőknek, vigasztalás az elkeseredetteknek. Add egyházadnak az összefogás erejét, hogy a válságban lévő világ részeként is evangéliumodat hirdesse szóban és cselekedetekben.

Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

KÖNYÖRGÜNK A BETEGEKÉRT, a nélkülözőkért, az elnyomottakért és a kiszolgáltatottakért. Könyörgünk azokért az embertársainkért, akiket a környezeti körülmények sújtanak járványokkal, éhínséggel, aszályal, földrengéssel, árvizekkel, viharokkal vagy pusztító tüzekkel. Szolgáltass igazságot a hozzád kiáltó szenvedőknek, és adj szívünkbe alázatot, hogy nyomorúságban lévő embertársainkhoz igaz testvérként viszonyuljunk. Érvényesítsd világunkban életadó akaratodat!

Jézus Krisztusért kérünk,

Urunk, hallgass meg minket!

MENNYEI ATYÁNK, add, hogy a világ, az emberiség, az egyház és minden ember jövőjét a te kezében tudva igaz reménységben éljünk, a mi élő Urunkért, Jézus Krisztusért.

Ámen.

ÍRTA: KOLTAI ZSUZSA

ÁLDÁS

*Isten, aki a teremtés táncát vezényli,
aki a mező liliomait csodálattal szemléli,
aki a káoszból rendet formált,
változtassa meg az egyházat és életünket,
hogy a teremtésben az Ő dicsőségét tükrözzük vissza.*

CTBI ECO-CONGREGATION PROGRAMME,
SEASON OF CREATION 2020
(FORD. KOLTAI ZSUZSA ÉS KODÁCSY TAMÁS)

SoC ZSOLTÁR

ÁLDJAD, LELKEM, AZ URAT!

Minden teremtmény rád tekint, hogy a megfelelő időben gondoskodj róluk. Mikor kezedet nyújtod, minden jóval betelnek. Te alkottad a holdat, hogy jelezze az ünnepeket, és a napot, amely ismeri pályáját. Ha sötétséget támasztasz, éjszaka lesz, amikor nyüzszög az erdő mindenféle vadja.

Minden teremtmény rád tekint, hogy a megfelelő időben gondoskodj róluk. Mikor kezedet nyújtod, minden jóval betelnek. Az oroslánok zsákmányért ordítanak, Istentől követelve eledelt.

Ha felragyog a nap, visszahúzódnak, és tanyáikon heverésznek.

Az ember munkába indul, és dolgozik egészen estig.

Minden teremtmény rád tekint, hogy a megfelelő időben gondoskodj róluk. Mikor kezedet nyújtod, minden jóval betelnek.

Te fakasztasz forrásokot a völgyekben, hogy folydogáljanak a hegyek között. Megitatnak minden mezei vadat, a vadszamarak csillapíthatják szomjukat.

Minden teremtmény rád tekint, hogy a megfelelő időben gondoskodj róluk. Mikor kezedet nyújtod, minden jóval betelnek.

Füvet sarjasztasz az állatoknak, növényeket a földművelő embernek, hogy kenyeret termeljen a földből, és bort, amely felvidítja az ember szívét, és ragyogóbbá teszi arcát az olajnál, a kenyér pedig erősíti az ember szívét.

Minden teremtmény rád tekint, hogy a megfelelő időben gondoskodj róluk. Mikor kezedet nyújtod, minden jóval betelnek.

Alkotásaid gyümölcseivel jól tartod a földet.

Minden teremtmény rád tekint, hogy a megfelelő időben gondoskodj róluk. Mikor kezedet nyújtod, minden jóval betelnek.

Dicsőség legyen Istennek örökkön örökké!

SEASON OF CREATION 2020

147. ZSOLTÁR

Dicsérjétek az Urat! Milyen jó Istenünkről énekelni, milyen gyönyörű a szép dicséret!

Felépíti Jeruzsálemet az Úr, összegyűjti a szétszóródott Izráelt.

Meggyógyítja a megtört szívűeket, és bekötözi sebeiket.

Dicsérjétek az Urat! Milyen jó Istenünkről énekelni, milyen gyönyörű a szép dicséret!

Megszabja a csillagok számát, nevet ad mindegyiknek.

Nagy a mi Urunk, és igen erős, bölcsessége határtalan.

Dicsérjétek az Urat! Milyen jó Istenünkről énekelni, milyen gyönyörű a szép dicséret!

Támogatja az Úr az alázatosokat, de porig alázza a bünsöket.

Zengjétek hálaéneket az Úrnak, énekeljétek hárfakisérettel Istenünknek!

Dicsérjétek az Urat! Milyen jó Istenünkről énekelni, milyen gyönyörű a szép dicséret!

Ő az, aki beborítja felhőkkel az eget, esőt bocsát a földre, fűvet sarjaszt a hegyeken.

Eledelt ad az állatoknak, a károgó hollóknak is.

Dicsérjétek az Urat! Milyen jó Istenünkről énekelni, milyen gyönyörű a szép dicséret!

Nem a lovak erejében leli kedvét, nem a férfi izmaiban gyönyörködik.

Az istenfélőkben gyönyörködik az Úr, azokban, akik az ő szeretetében bíznak.

Dicsérjétek az Urat! Milyen jó Istenünkről énekelni, milyen gyönyörű a szép dicséret!

136. ZSOLTÁR (1–9, 16, 23–26)

Adjatok hálát az Úrnak, mert jó, mert örökké tart szeretete!

Adjatok hálát az istenek Istenének, mert örökké tart szeretete!

Adjatok hálát az urak Urának, mert örökké tart szeretete!

Nagy csodákat művel egymaga, mert örökké tart szeretete.

Bölcsen alkotta meg az eget, mert örökké tart szeretete.

*A földet a víz fölé terítette, mert örökké tart szeretete.
Megalkotta a nagy égitesteket, mert örökké tart szeretete,
a napot, hogy uralkodjék nappal, mert örökké tart szeretete,
a holdat és a csillagokat, hogy uralkodjanak éjjel, mert örökké
tart szeretete.
Vezette népét a pusztában, mert örökké tart szeretete.
Gondolt ránk megaláztatásunkban, mert örökké tart szeretete.
Megszabadított ellenségeinktől, mert örökké tart szeretete.
Ő ad eledelt minden élőlénynek, mert örökké tart szeretete.
Adjatok hálát a menny Istenének, mert örökké tart szeretete!*

121. ZSOLTÁR

*Tekintetem a hegyekre emelem: Honnan jön segítségem?
Segítségem az Úrtól jön, aki az eget és a földet alkotta.
Nem engedi, hogy lábad megtántorodjék, nem szunnyad az, aki
védelmez téged.
Bizony nem szunnyad, nem alszik az, aki védelmezi Izráelt!
Az Úr védelmez téged, az Úr a te oltalmad jobb kezed felől.
Nem árt neked nappal a nap, sem éjjel a hold.
Az Úr megőriz téged minden bajtól, megőrzi életedet.
Megőriz az Úr jártodban-keltedben, most és mindenkor.
Tekintetem a hegyekre emelem: Honnan jön segítségem?
Segítségem az Úrtól jön, aki az eget és a földet alkotta.*

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: KOLTAI ZSUZSA

FIATALOK

FELADATOK GYERMEK- ÉS IFJÚSÁGI ALKALMAKRA

AZ ALÁBBI FELADATOKAT BIBLIAÓRÁKHOZ, ifjúsági alkalmakhoz, gyermekfoglalkozásokhoz ajánljuk. Közösségi vagy egyéni munkára, kisebb vagy nagyobb korosztály számára, személyes találkához vagy online platformon folyó eszmecserehez lehet válogatni a feladatok közül.

1. Hasonlítsátok össze a 2020-as teremtés hetének alapigéjét protestáns és katolikus fordításokban!

„Nemcsak pedig, hanem dicsekedünk a háborúságokban is, tudván, hogy a háborúság békességes tűrést nemz, a békességes tűrés pedig próbatételt, a próbatétel pedig reménységet, a reménység pedig nem szégyenít meg; mert az Istennek szerelme kitöltetett a mi szívünkbe a Szent Lélek által, ki adatott nekünk.”
(Károli Gáspár bibliafordítása, 1590)

„Sőt dicsekszünk még a szorongatásokban is, tudva, hogy a szorongatás türelmet eredményez, a türelem kipróbáltságot, a kipróbáltság reményt, a remény pedig nem engedi, hogy meg szégyenüljünk, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a nekünk adott Szentlélek által.”
(Káldi-Neovulgáta, 1626, 1997)

„De nemcsak ezzel, hanem szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem sarjad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből megremény. A remény pedig nem csal meg, mert Isten szeretete kiáradt szívünkbe a ránk árasztott Szentlélek által.”

(Békés-Dalos Újszövetségi Szentírás, 1951)

„De nemcsak ezzel, hanem még szenvedéseinkkel is dicsekszünk, mert tudjuk, hogy a szenvedésből türelem fakad, a türelemből kipróbált erény, a kipróbált erényből reménység. A remény pedig nem csal meg, mert a nekünk ajándékozott Szentlélekkel kiáradt szívünkbe az Isten szeretete.”

(Szent István Társulati Biblia, 2005)

„Sőt, dicsekszünk a megpróbáltatásokkal is, mert tudjuk, hogy a megpróbáltatás szüli az állhatatosságot, az állhatatosság a kipróbáltságot, a kipróbáltság a reménységet; a reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által.”

(Magyar Bibliatársulat Revideált új fordítású Biblia, 2014)

- Milyen fordításbeli különbségeket fedeztek fel?
- Melyik kifejezést milyen környezetben szoktátok inkább használni?
- Melyik szóhasználat milyen érzést kelt bennetek?
- Készítsetek plakátot vagy montázst, amelyen ez az igeverz jelenik meg valamely fordításban!

2. A Teremtés hetének minden napján gondolkodjatok el az alábbi kérdéseken, és lehetőség szerint beszéljétek is meg azokat! Segíthet a gondolkodásban, ha elolvassátok az adott naphoz tartozó meditációt is.

- 1. nap:** Vajon a klímaváltozás miatt elviselt szenvedéssel lehet úgy dicsekedni, mint amelyek kellenek ahhoz, hogy megérleljék személyiségünket? A környezeten keresztül elviselt szenvedések hogyan érlelhetik személyiségünket? Gyűjtsetek példákat, amelyek ezt a feltételezést alátámasztják vagy megcáfolják! Gondolkodjatok globális kontextusban is!
- 2. nap:** Milyen formákban találkozunk az idő haszonelvű szemléletével fogyasztói társadalmunkban? Melyik csapdáját hogyan lehet elkerülni? Miként segíthetik ebben egymást egy közösség tagjai?
- 3. nap:** Milyen intő jeleket ismerhetünk fel a mai világban, amelyek vészcsengőként szolgálhatnak számunkra? Mitől függ, hogy ezeket a jeleket vészcsengőként halljuk-e meg, vagy sem?
- 4. nap:** Az alábbiak közül melyik milyen értelemben lehet a remény ellentéte: reménytelenség, biztos tudás, elkeseredés, káröröm? Hogyan kapcsolódik össze a közösségi lét és a remény a ti életetekben?
- 5. nap:** Gyűjtsétek össze, milyen ajándékokat kaptatok a mai napon, amely Isten kiáradó szeretetének jele! Legalább hármat soroljon fel mindenki!
- 6. nap:** Kinek milyen szeretetből fakadó cselekedete volt a mai napon? Milyen hatással lehetnek ezek a teremtett világ különböző részeire? Mindenki tervezzen meg három ilyen cselekedetet a következő hétre!

3. Fejezzétek be az alábbi mondatokat!

Reménykedem abban, hogy a környezetem .....

.....

Remélem, hogy a világ .....

.....

Még sosem csalódtam a környezet.....

.....

Dicsekednék a világ .....

.....

Isten szeretete az embert .....

.....

Az ember a teremtett világban .....

.....

Hasonlítsátok össze kész szövegeiteket! Mire figyeltél fel a többiek által megfogalmazott mondatok kapcsán?

4. Fessetek közös képet vagy készítsenek fotót ezzel a címmel: „A reménység pedig nem szégyenít meg” / „A remény pedig nem csal meg” (Rm 5,5)

A kép lehet olyan, amely egészen konkrét jelenetet ábrázol; de lehet teljesen absztrakt is, melyben például csak a színekkel mutatjátok meg a számotokra fontos mondanivalót.

Gyűjtsetek a kép köré olyan fényképeket (saját vagy újságból kivágott fotókat), amelyekben fontos szerepe lehet ennek a bibliai mondatnak! Hogyan tudnátok ezekben a helyzetekben közvetíteni Pál apostol tanítását (Rm 5,5)?

ONLINE ELÉRHETŐ FELADATOK

1. Keresd meg a betűhálóban az idei Teremtés Ünnepe alapigéjének tíz szavát!

[HTTPS://learningapps.org/watch?v=pyhb4w4g320](https://learningapps.org/watch?v=pyhb4w4g320)

2. Ha sorba rakod az alábbi mondatrészeket, akkor Pál apostolnak a Rómabeliekhez írott leveléből találhatsz egy gondolatot (Rm 5,3-5), mely az idei Teremtés Ünnepeének alapigéje lett.

[HTTPS://learningapps.org/watch?v=p-kuksd40a20](https://learningapps.org/watch?v=p-kuksd40a20)

3. A Teremtés ünnepére vonatkozó kérdésekre keresd meg a helyes választ vagy válaszokat! Némely kérdésre több helyes válasz is adható.

[HTTPS://learningapps.org/watch?v=pbf4j1pt20](https://learningapps.org/watch?v=pbf4j1pt20)

4. Ha kiegészítéd a szöveget a megfelelő szavakkal, akkor Ferenc pápa *Laudato si'* kezdetű enciklikájának egyik fontos gondolatát olvashatod el.

[HTTPS://learningapps.org/watch?v=p5w5po-uh520](https://learningapps.org/watch?v=p5w5po-uh520)

5. Mi Ferenc pápa központi kifejezése arra, hogy a keresztyén embernek hogyan kellene jelen lennie a teremtett világban? Gondolj azon, mit jelent ez a saját hitedre és életedre nézve!

[HTTPS://learningapps.org/watch?v=profzkff320](https://learningapps.org/watch?v=profzkff320)

6. Készíts cselekvési tervet saját magad vagy közösséged számára! Rakd sorba az alábbi lépéseket aszerint, ahogyan te megvalósíthatónak tartod azokat a saját életedben! Vesd össze a saját megoldásodat közösséged többi tagjának sorrendjével!

[HTTPS://learningapps.org/watch?v=p2z8o565v20](https://learningapps.org/watch?v=p2z8o565v20)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: KODÁCSY-SIMON ESZTER

Csak akkor tudjuk odaadónan elkötelezni magunkat az ökológiai elvek mellett, ha szilárd érények kialakításán fáradozunk. (...) Igen nemes dolog, ha valaki vállalja a teremtéssel való törődés kötelességét mindennapi apró tettek által; és csodálatos, hogy a nevelés képes rávenni ezekre, olyannyira, hogy életstílussá váljanak. A környezeti felelősségre való nevelés olyan viselkedésformákra ösztönözhet, amelyek közvetlen és jelentős hatással vannak a környezettel való törődésre, ilyenek például: a műanyag és a papír használatának kerülése, a vízfogyasztás csökkentése, a szelektív hulladékgyűjtés, csak annyit főzni, amennyit ésszerűen meg tudunk enni, a többi élőlényel való gondoskodó bánásmód, a tömegközlekedés vagy a közös járműhasználat gyakorlata, a faültetés, a felesleges világítás kikapcsolása, és így tovább. Mindez egy olyan nagylelkű és méltóságteljes kreativitás része, amely az ember legjobb oldalát mutatja meg. Ha mély motivációk által vezetve valamit újra felhasználunk helyett, hogy gyorsan kidobnánk, az olyan szeretetcselekedet lehet, amely belső méltóságunkat fejezi ki.

FERENC PÁPA: LAUDATO SI' 210

ÉLŐ PÉLDÁK

ÉLŐ PÉLDÁK, JÓ GYAKORLATOK

A következőkben olyan hosszabb távú élő példákat kívánunk bemutatni, amelyek arról szólnak, hogy kisebb-nagyobb csoportok és közösségek a megpróbáltatások, bizonytalanságok közepette és azok ellenére miképp váltak a reménység eszközeivé. Megpróbáltatásból és nehézségekből oly módon mutattak kiutat a környezetük számára, amely példaként szolgálhat számunkra is. Akinek konkrét akcióötletekre van szüksége a Teremtés hetének megünnepléséhez, annak a korábbi teremtésheti füzetek, valamint a www.teremtesunnepe.hu oldalon megtalálható korábbi gyakorlatok nyújthatnak segítséget és szolgálhatnak inspirációként.

KENYERET ÉS MEGÉLHETÉST MUNKAPROGRAM

BÁTONYTERENYE NÓGRÁD MEGYÉBEN, a Mátra, a Karancs, a Medves és a Cserhát találkozásánál elhelyezkedő város, nehéz sorsok és szegénységgel küzdő családok otthona is, ahol az emberek *fáradtsággal szerzik kenyerüket*. A helyi gyülekezet ígéhirdetése nemcsak a vasárnapi, templomban megszólaló igemagyarázat, hanem a kenyeret és emberi méltóságot adó és hirdető, mindennapi élet valóságába ágyazódó evangélium. Klenóczky Sándorné Sulyok Anna, az evangélikus gyülekezet lelkésze 2012 őszén a Nógrád Megyei Munkaügyi Központtal összefogva indította el a gyülekezetben a nehéz sorsú családoknak megélhetést jelentő munkaprogramot. A Munkaügyi Központ 100%-os támogatással, közmunkafoglalkoztatásban tett lehetővé munkahelyteremtést az egyházi tulajdonban lévő földek területrendezésére. A fűnyírás, kerítésépítésen, terü-

letrendezési munkákon túl a 20-25 embert is foglalkoztató munkaprogram a kert művelésére is kiterjedt, adományként kapott magokból veteményest ültettek, paradicsomot, paprikát, hagymát, burgonyát, borsót termeltek. A csapatnyi foglalkoztatott ember közös imádsággal kezdte napját; a templom környezetében talált otthont, közösséget. Sok nagycsaládos munkavállaló gyermekeivel együtt érkezett munkára, így a gyermekek közössége, nevelése, a velük való foglalkozás is része lett a mindennapoknak. A program résztvevőinek képzést, tanítást, lelki táplálékot is biztosított a gyülekezet lelkésznője, emellett kirándulásokon, gyülekezetek látogatásán, bemutató alkalmakon is részt vettek. Az idei évben a munkaprogram a járványhelyzet okán nehézségekkel küzd, de az – évek során 60 főt is számláló – résztvevők reménységgel tekintenek a jövőbe, összetartanak, és új dolgokat terveznek. Adományokat gyűjtenek, lakhatási és ételmezési segílyt küldenek a rászorulóknak, és aktívan gyűjtenek a gyülekezeti faházra, mely otthont adhat a gyermekekkel való foglalkozásnak. Vallják, „az Úr csodásan működik”¹ és „akit az Úr szeret, annak álmában is ad eleget.”²

[HTTPS://batonyterenyegyulekezet.webnode.hu/kapcsolat/](https://batonyterenyegyulekezet.webnode.hu/kapcsolat/)

FARMPROGRAM – TANULJUK ÚJRA A HÁZTÁJI GAZDÁLKODÁST!

A METODISTA EGYHÁZ ÉVTIZEDEK ÓTA kiemelt figyelmet fordít a hátrányos helyzetű roma közösségek megsegítésére. Ennek a felzárkózási folyamatnak kiemelt alprojektje az ún. farmprogram. A program keretében a háztáji gazdálkodás elsajátításában segítjük a családokat, közösségeket. Így került sor az ország több pontján – fő települések: Abony, Alsószolca, Kisvaszar, Kürtöspuszta, Somogyfajsz, Tatabánya – gyümölcsfák ültetésére, zöldségveteményezésre (paradicsom, paprika, bab, burgonya stb.), szőlőtelepítésre, baromfiudvar létesítésére, nyúl- és kecsketartás indítására. Kisvaszaron birsültetvényt hoztak létre, a cél, hogy később értékesítsék a termést. A farmprogram a gépesített gazdálkodás, földművelés irányába is tett lépéseket. A projektben az Ökumenikus Segélyszervezet is partnere lett a methodista egyháznak. 2020-ban Kürtöspusztán üveg-

házépítésre is sor kerül zöldségtermesztés céljával. Meggyőződésünk, hogy a háztáji gazdálkodás újrafelfedezése fontos lépés az önellátás, önfenntartás felé; hosszútávú valós segítséget a gazdálkodási tudás megszerzésével nyújthatjuk azoknak a kistelepeleken élő családoknak, akik saját kerttel is rendelkeznek.³

[HTTP://metodista.hu](http://metodista.hu)

MONOSTORI BIOGAZDÁLKODÁS

A BAKONYBÉLI SZENT MAURÍCIUSZ MONOSTOR KERTJÉBEN minősített biogazdálkodás történik, ahol szerzetesek, munkatársak és önkéntesek dolgoznak. Az itt termesztett kerti gyógynövényeken kívül a környező tájvédelmi körzet erdeiben és mezőin gyűjtött növényekkel is foglalkoznak. A kert gyümölcséből hagyományos eljárással adalékanyagoktól mentes monostori lekvárok és szörpök készülnek.

Gyógynövényeiket teaként értékesítik, emellett számos egyéb gyógynövényes terméket is előállítanak partnereik segítségével. Együttműködő partnereik általában olyan kis, családi vállalkozások, akik azonosulni tudnak a monostori gazdálkodás alapelveivel.

Biogyógynövényeikből készül gyógynövényes csokoládé, gyógynövényes sör és gyógynövényes kozmetikumok is.

A bakonybéli szerzetesek az idei nagyböjtben zöldböjtöt hirdettek a *Laudato si'* pápai enciklika megjelenésének ötéves évfordulója alkalmából a közösségi médiában. Az ökológiai megtérés témakörében osztották meg egyéni és közösségi vállalásaikat és bátorították az ötletek, vállalások közösségi megosztására.

[HTTPS://www.bakonybel-monostor.hu/monostori-gazdasag/](https://www.bakonybel-monostor.hu/monostori-gazdasag/)

A HELYI GAZDASÁG ERŐSÍTÉSE HELYI TERMÉKEKKEL

A NYÍREGYHÁZI KOSÁR KÖZÖSSÉG egy olyan civil kezdeményezés, amely a helyi gazdaság fellendítését és újraélesztését tűzte ki célul. Az alapítók vallják, hogy a helyi termékek minél nagyobb arányú fogyasztása a helyi gazdaságot és a helyi munkahelyek létrejöttét erősíti, továbbá megoldást jelenthet a régió problémáira, mint pél-

dául az elszegényedés, a munkanélküliség, az elvándorlás. Egy bevásárlóközösségben kötik össze a helyi termelőket és a környezettudatos vásárlókat, webáruházukban a vásárlók kiválaszthatják és megrendelhetik a termékeket, a kéréseket pedig a termelők felé továbbítják, akik a termékeiket elhozzák az átadási napon. Önkéntesekkel névre szóló kosarakban készítik össze, szortírozzák a rendelt termékeket, amit a vásárlók átvehetnek. A termékek többsége 15 km-es távolságból, tanyavidékről származik. Főszerepben a 60 főt is eléri a beszállítók száma – köztük van evangélikus gyülekezet –, a vevők oldaláról 150–180 család tartozik a közösséghez.⁴

A pandémia megpróbáltatást jelentett, a bevásárlóközösség változtatásra kényszerült a bevásárlásból származó fertőzésveszély csökkentése érdekében. A beszerzőket és a vevőket külön választották, külön napszakban érkeztek a kosárházba. A pénzt kezelő önkéntes nem ért hozzá a termékekhez, a fizetést követően a vásárlók az üzleten kívül csomagolhatták el az árut, így csupán a fizetés idejéig tartózkodtak az üzlethelyiségben. Ezzel az alternatív megoldással jelentősen csökkenteni tudták a fizikai kontakustok számát a piaci bevásárláshoz képest.⁵

[HTTPS://shop.nyiregyhazikosar.hu/](https://shop.nyiregyhazikosar.hu/)

MÁRTON-LÁDA A KELENZÖLD CSOPORT OTTHONÁTÓL

A KELENFÖLDI EVANGÉLIKUS GYÜLEKEZET idén március elején a lelkesi hivatal bejáratához adománygyűjtő ládát helyezett ki a rászorulóknak számára. A „Márton-láda” egy olyan eszköz, amely révén az Isten országának hirdetése irgalmas cselekedetekkel valósul meg, s amely a feladó és a fogadó oldalról is rendkívül aktívnak bizonyult. A tartós élelmiszerek mellett vitaminkészítmények, higiéniai termékek és zöldség, gyümölcs vagy szendvics is került a ládába, valamint a járványhelyzetben szájmaszkok. Ez a fajta szeretetszolgálat mindennapos koordinációt igényel a gyülekezeti tagoktól, így a segítségnyújtás mellett a gyülekezeti közösség épülését is segíti.⁶

A gyülekezetben két évvel ezelőtt kezdett szerveződni a KelenZöld mozgalom, a teremtett világ értékeinek védelme iránt elkötele-

zett fiatal családok kezdeményezésére. A gyülekezeti működésben környezetbarát megoldásokat szorgalmazó, a teremtésvédelem ügyét szíven viselő csoport 2019 ősze óta szervez teremtésvédelmi programokat érzékenyítő előadásokkal és workshopokkal.⁷

[HTTPS://www.facebook.com/kelenfoldi.evangelikusgyulekezet/](https://www.facebook.com/kelenfoldi.evangelikusgyulekezet/)

HULLADÉKBÓL SEGÍTSÉGET JELENTŐ ENERGIAFORRÁS

PAPÍRBRIKETTKÉSZÍTÉSSEL VÉGZETT KARITÁSZ TEVÉKENYSÉGET a nehéz helyzetben lévő családok öngondoskodásának elősegítéséért a Katolikus Karitás. A Szeged-Csanádi⁸ valamint a Szombathelyi Egyházmegyei Központ segítségével készítettek tüzelőt hulladékpapír felhasználásával. A technikát egy nyári (öko) gyerektáborba is elvitték. Az év folyamán felhalmozódott papírhulladék összegyűjtésre, majd felaprításra került, amit beáztatás után egy szerkezet préselt össze. Az így előállt végtermék tüzelésre alkalmas, közepes minőségű barnaszénnek megfelelő energiát biztosít. A táborozók által elkészített mennyiséget egy rászoruló nagycsaládnak juttatták el, ami pár hétre megoldhatta a tüzelőanyag kérdését.⁹

[HTTPS://karitasz.hu/uploads/content/326/fajlok/caritas_evesjelentés_2013.pdf](https://karitasz.hu/uploads/content/326/fajlok/caritas_evesjelentés_2013.pdf)

BIOBRIKETT, A KÖRNYEZETBARÁT TÜZELŐANYAG

HASONLÓ TECHNIKA FÜZŐDIK AZ IGAZGYÖNGY ALAPÍTVÁNY nevéhez. Feldmár Nóra ipari ökológussal fejlesztették ki a száraz mezőgazdasági és faipari hulladékból készített, „biobrikett” névre keresztelt környezetbarát tüzelőanyagot. Az előállítás kézi erővel, minimális költségekkel, közösségi vagy családi szinten, helyi anyagok felhasználásával valósítható meg. Igen nagy a felhasználható anyagok listája, ami lehetővé teszi, hogy minden közösség helyi forrásai szerint alakítsa a „receptet”.

Azonban a projekt gyakorlatba ültetése előre nem látott nehézségeket hozott. A kézi préselés révén a brikett nem biztosította az elvárt fűtőértéket, valamint túlzott hamuval járt, ami nehezítette az alkalmazását. Ezért a fejlesztők 2018-ban a projekt átdolgo-

zásába fogtak, ennek eredményeként brikettáló gépet és darálót szereztek be. A szalmából legyártott fűtőanyagot elsöre idegenkedés fogadta, amihez az enyhe tél, valamint a raffiazsákokban tárolt és ennek következtében átnedvesedett és nehezen gyulladó brikettek is hozzájárulhattak. Emiatt az idei évben más tárolási lehetőséget választanak. A környezetbarát fűtőanyag előállításra két embernek nyújt munkát a téli időszakban, ezen felül kiút lehetőségét biztosítaná a mélyszegénységben élők számára.

[HTTPS://igazgyongyalapitvany.hu/tevekenysegeink/munkahelyteremes/](https://igazgyongyalapitvany.hu/tevekenysegeink/munkahelyteremes/)

MEGBÉKÉLÉS KRISZTUS KERESZTJÉNÉL

1994-BEN HÁROM HÓNAP ALATT egymillió embert mészároltak le Ruandában a hutu és tuszi népcsoportok elmergesedett kapcsolata következtében. A ruandai kormány a népirtást követően elkezdett kiengesztelő programokat szervezni, hiszen a túlélők és a tettesek közötti megbékélés keresése elengedhetlenné vált. A kiengesztelő szolgáltatásba kapcsolódott be hazánkban az Országos Református Cigánymisszió égisze alatt egy szolgáló csapat, akik Ruandában és Moldovában végezték el a képzést.

A kiengesztelő szeminárium célja elősegíteni az etnikai konfliktusok által okozott sebek gyógyulását közösségek számára. Emellett a célok között szerepel a keresztyén vezetők felkészítése, hogy közvetítői legyenek a gyógyulásnak és a megbékélésnek. A résztvevők biztonságos és őszinte környezetben meghallgatják egymás történeteit, megértetik egymás szenvedéseit és bocsánatot kérnek egymástól a hosszan tartó előítéletesség és gyűlölet miatt. Az Isten jelenlétében történő kiengesztelő hatására új, immár gyógyult emberi kapcsolatok alakulnak ki, és így a gyűlölet helyébe egy újfajta remény költözik.¹⁰

A bibliai alapokon nyugvó szeminárium maga a kiengesztelő folyamat, képzési anyaga igen rugalmas, sokféle változattal rendelkezik. Négy nap alatt elvégezhető, de a rugalmas részeknek köszönhetően több részletre is tagolható, így akár egynapos alkalmak

sorozataként is megvalósítható közösségtől és kontextustól függően. A középpontban az Isten szeretetének megtapasztalása után az ember-ember közti megbékélés áll, de a teremtéssel való megbékélés is eleme. A szemináriumi részvétel után lehetőség van a kien-gesztelődesi képzés elvégzésére.

[HTTP://ciganymisszio.reformatus.hu/v/orszagos-kiengesztelodesi-szeminarium/](http://ciganymisszio.reformatus.hu/v/orszagos-kiengesztelodesi-szeminarium/)

SEGÍTSÉG KÉT KERÉKEN

NEM MINDENNAPI ADOMÁNYSZÁLLÍTÓK SEGÍTETTÉK két városban is a helyi segélyszervezetek adományozó munkáját, enyhítve ezzel a járványhelyzet okozta megpróbáltatásokat. Debrecenben a Magyar Református Szeretetszolgálat gyorssegélycsomagjaik kiosztásában segített a Debreceni Bringakönyha saját tervezésű és gyártású teherszállító kerékpárjaival. A biciklis szállítás során megspórolható a parkolás és a tankolás költsége, elkerülhetők a forgalmi dugók, ami lehetővé teszi a gyorsabb és könnyebb áruszállítást. A debreceni önkéntes jószolgálatot tevők egy mázsányi tartós élelmiszert is képesek voltak mozgatni a teherbiciklik használatával.

[HTTPS://jobbadni.hu/hirek/segitseg-ket-kereken/](https://jobbadni.hu/hirek/segitseg-ket-kereken/)

KERÉKPÁROS SEGÍTSÉG GYŐRBE IS

HASONLÓ KERÉKPÁROS KEZDEMÉNYEZÉS INDULT GYŐRBE is, ahol a Magyar Kerékpárosklub Győri Szervezetének önkéntesei segítettek a helyi vöröskeresztesek munkáját. A járványhelyzet révén megnövekedett kérések teljesítésében huszonkét kerékpáros vállalt feladatot. A megbízások között szerepelt bevásárlás, csekk- és levél-feladás, állateledel-beszerezés, javítási munkálatok, amelyek száma összességében elérte az ötszázat.

[HTTPS://www.kisalfold.hu/kozelet/helyi-kozelet/huszonket-lelkes-kerekparos-segiti-gyorben-a-voroskeresztesek-kuldeteset-7914393/](https://www.kisalfold.hu/kozelet/helyi-kozelet/huszonket-lelkes-kerekparos-segiti-gyorben-a-voroskeresztesek-kuldeteset-7914393/)

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: KOLONICS PATRICIA

FORRÁSOK:

1. Evangélikus Énekeskönyv 328.
2. Zsoltárok könyve 127,2
3. <http://methodista.hu/methodist.php?l=hu> (2020. 06. 17.)
4. https://index.hu/video/2020/03/26/nyiregyhazi_kosar_bevasarlo_kozosseg_helyi_gazdasag_klimavedelem_fenntarthatosag/
5. <https://szon.hu/kozelet/helyi-kozelet/80-szazalekkal-kevesebb-kontakt-igy-vasarolj-biztonsagosan-nyiregyhazan-3820290/>
6. https://kotoszo.blog.hu/2020/05/20/marton_lada
7. ÚTRAVALÓ: Teremtésvédelem az evangélikusoknál (2019. 09. 23.)
<https://www.youtube.com/watch?v=AnXsoXH3lDQ>
8. https://karitasz.hu/uploads/content/326/fajlok/caritas_evesjelentes_2013.pdf p.24.
9. <https://www.vaol.hu/hirek/kola-helyett-teat-isznak-1632241/>
10. <http://ciganymisszio.reformatus.hu/v/orszagos-kiengesztelodesi-szeminarium/>
<http://ciganymisszio.reformatus.hu/v/1039/>

Csodálatra méltó azoknak az egyéneknek és csoportoknak a kreativitása és nagylelkűsége, akik képesek átlépni a környezetük által megszabott határokat, csökkentik a korlátok közé szorítottság káros hatásait és megtanulják irányítani életüket a zavar és bizonytalanság közepette. Például egyes helyeken, ahol az épületek homlokzata nagyon leromlott állapotú, vannak emberek, akik nagy méltósággal gondozzák otthonuk belső terét, vagy jól érzik magukat az emberek szívélyességének és barátságának köszönhetően. Az ott élők pozitív és jótékony társadalmi élete fényt áraszt a látszólag előnytelen környezetre. Nemegyszer dicséretes az a humánökológia, amelyet a szegények ki tudnak alakítani oly sok korlát közepette is. Azt az érzést, hogy megfulladunk a lakóhelyünkön élő embertömegtől, a nagy népsűrűségű lakókörnyezetben, ellensúlyozza, ha szoros és szívélyes emberi kapcsolatokat alakítunk ki, ha közösségek jönnek létre, ha a környezet korlátait mindenki a maga bensőjében kompenzálja, és az emberek érzik, hogy egy közösségi háló részei és egy közösséghez tartoznak. Ily módon bármely hely megszűnhet pokol lenni, és egy méltó élet közegévé válik.

FERENC PÁPA: LAUDATO SI' 148

PANDÉMIA

A SARS-COV-2 VILÁGJÁRVÁNY GLOBÁLIS ÖKOLÓGIAI ÖSSZEFÜGGÉSEI

A KORONAVÍRUS-VILÁGJÁRVÁNNYAL KAPCSOLATOS SZEMÉLYES és kollektív felelősségünk messze túlmutat a higiéniai és karanténintézkedéseken. Miközben reménykedve várjuk a vakcinát, tervezzük a gazdaság újraindítását, fontos tudatosítani, hogy a járványt nem egy „véletlenül elszabadult” vírus okozza. A járvány csak egyike a túlfogyasztásból eredő komplex környezeti, gazdasági, társadalmi válság tüneteinek, csak úgy, mint a biodiverzitás csökkenése, a klímaváltozás, a társadalmi egyenlőtlenségek kiéleződése vagy az egekbe szökő adósságszolgálat. Ez a tünetegyüttes valójában globalizált életünk fenntarthatatlanságára mutat rá.

A nehézségekkel együtt azonban új esélyt is kaptunk, hogy megelőzzünk még mélyebb kríziseket: a korábbi „fenntarthatatlan” működésmód helyett egy holisztikus alapokra helyezett gazdasági-társadalmi rendszer felépítésével, amelyet a keresztény egyházak teremtésvédelmi tanítása régóta szorgalmaz, és a Laudato si’ enciklikában vagy a Fenntartható Fejlődési Célokban már részletes útmutatással ki van dolgozva. Olyan új pályára kell állítani életünket, ahol a gazdaság és társadalom az ökológia szabályrendszerének keretein belül marad. Ebben kiemelt szerepe van a keresztények felelős környezeti gondolkodásának és magatartásának.

A VADON ÉLŐ ÁLLATOK KERESKEDELME AZ EMBERI EGÉSZSÉGET ÉRINTŐ KOCKÁZATOK NÖVEKEDÉSÉVEL JÁR

A HUMÁN BETEGSÉGEK 75%-A ÁLLATI EREDETŰ kórokozókra vezethető vissza, ezért nyilatkozta a WWF főigazgatója, hogy „ideje együtt kezelni a vadon élő állatok kereskedelmét, a környezet rombolását és az emberi egészséget érintő kockázatokat”.

Álláspontja szerint az ilyen fertőzések gyökere, hogy erőszakosan beavatkozunk a természet rendjébe, pedig mi sem lehetünk egészségesek, ha a minket körülvevő ökoszisztéma beteg. Ezt erősíti meg Ferenc pápa is, amikor azt mondja: „azt hisszük, egészségesek lehetünk egy beteg világban”. Mindkét vélemény rávilágít arra, hogy a világjárvány tönkretett környezetünk következménye és tünete, így a mostani válságot nagy részben magunknak köszönhetjük.

A BIODIVERZITÁS CSÖKKENÉSE TOVÁBB NÖVELHETI A JÁRVÁNYOK GYAKORISÁGÁT

AZ ÖKOSZISZTÉMÁK ÁLTAL BIZTOSÍTOTT JAVAK és szolgáltatások létfontosságúak az emberek jólétének fenntartásához, valamint a jövőbeli gazdasági és társadalmi fejlődéshez. Az emberi tevékenységek jelenlegi módja, gyakorlata, eszközei azonban rombolják a biológiai sokféleséget és megváltoztatják az egészséges ökoszisztémák azon képességét, hogy a javak és szolgáltatások e széles körét – így a kórokozók kordában tartását is – nyújtani tudják.

A biológiai sokféleség önmagában is egy jó mechanizmus arra is, hogy a kórokozók terjedését s így a járványokat is kordában tartsa.

A GLOBÁLIS KLÍMAVÁLTOZÁS HOZZÁJÁRUL A KÓROKOZÓK TERJEDÉSÉHEZ

A KLÍMAVÁLTOZÁS A SARKOK FELÉ „TOLJA” a melegebb éghajlati öveket. Ezzel jár, hogy nálunk is növekszik a trópusi eredetű betegségek elterjedésének kockázata, amelyek tekintetében immunológiaiailag naiv szervezeteknek számítunk.

A globális klímaváltozás ezért melegágya a járványok kialakulásának is. A klímaváltozás fékezésével a járványok kockázatát is csökkentjük.

A GLOBALIZÁCIÓ UTAT NYIT A KÓROKOZÓKNAK IS

AHOGY A SZEMÉLYEK ÉS AZ ÁRUK KORLÁTLANUL ÁRAMLANAK a globális térben, velük együtt egy kórokozó is ellenőrizhetetlenül terjedhet tova: a nemzetközi repülőforgalomnak köszönhetően akár néhány óra alatt képes kontinensnyi területeket átlépni.

Ha a pandémiás világtérképet nézzük, éppen a turisztikai szempontból frekvenciált helyek vagy közlekedési csomópontok váltak gócpontokká. Látható tehát, hogy a globális mobilitás, a turizmus – számos más negatív környezeti hatás mellett – a járványveszélyt is erősíti. Nem lehet célunk ezek forgalmát a járvány előtti szintre visszaállítani!

ELÉRKEZTÜNK A KORLÁTOKHOZ

A MODERN TÁRSADALMAK ÁLTALÁNOS RENDEZŐ ELVE a gazdasági növekedés, amely, bár sokaknak biztonságot és jólétet eredményezett, felélte a természeti erőforrásokat, növelte a gazdasági és társadalmi feszültségeket. A növekedés érdekében rövid idő alatt lezajló nagy volumenű környezetterhelést okozunk, amelyet a bioszféra nem képes ilyen sebességgel feldolgozni. A természeti erőforrásokból hulladékot termelünk, amely anyaga csak szennyezőként jut vissza a körforgásba azóta, hogy a természet körforgásos rendszerébe helyeztük lineáris gazdasági rendszerünket. Noha rég tudjuk, hogy Föld véges rendszerében nem lehet végtelen gazdasági növekedést megvalósítani, ennek ellenére a világ legnagyobb része sajnos ma is a növekedést véli a fejlődés legfontosabb ismérvének. Ez a fenntartható fejlődés fogalmának gazdasági és társadalmi értelemben vett teljes félremagyarázása!

Az emberiség, úgy tűnik, feladta együttműködési stratégiáját a létfenntartó környezetével, mesterségesen kiiktatja a szabályozó visszacsatolások egy részét, szabályozatlan, exponenciális

növekedést valósít meg a többi élőlény erőforrásainak felhasználásával.

TÁRSADALMI, GAZDASÁGI KÖVETKEZMÉNYEKKEL IS SZÁMOLHATUNK

Az üvegházhatású gázok csökkenése jelentéktelen, a légszennyezés csökkent

A GLOBÁLIS LEÁLLÁS ÉGHAJLATRA GYAKOROLT HATÁSA elhanyagolható mértékű volt. Ahhoz, hogy legfeljebb másfél fokon stabilizáljuk a felmelegedést, minden évben minimum 8%-kal kell mérsékelni a kibocsátásokat, az energiafelhasználás, a közlekedés, az ipari termelés volumenének drasztikus csökkentésével. Környezetünk regenerálódása is csekély mértékű és ideiglenes volt, az egy főre vetített fajlagos környezetterhelés szempontjából nem jelentett számottevő fellélegzést. Leginkább a légszennyezés csökkenését érzékelhettük, így például a légköri NO₂- és a szálló por koncentrációja nagymértékben csökkent. Az átmenetileg jobb levegőminőségnek köszönhetően az asztmával és más krónikus légzőszervi betegségekkel küzdők milliói lélegezhettek fel. Már ez a kis javulás is rámutatott, mennyivel jobb életminőséget biztosítana a tisztább levegő!

Nagyvárosi tiszta levegő zónák kialakításával, a kerékpározás, a gyalogos és közösségi közlekedés támogatásával elősegíthetnénk, hogy az emberek leszokjanak az autóhasználatról. A tartósan kedvezőtlen levegőminőség, ha újra visszatér, ismét évente több millió ember idő előtti halálkozásában játszik szerepet.

Csökkent a fényszennyezés és zajszenyezés is

A JÁRVÁNY KÖVETKEZTÉBEN ELTŰNTEK A FORGALMI DUGÓK, megszűnt a repülőgépek keltette zajártalom, és csökkent a fényszennyezés is. Az állandó zaj és a mesterséges megvilágítás kedvezőtlen életteni, életciklust zavaró hatásokkal jár: fokozza a stresszel össze-

függő megbetegedések kialakulásának kockázatát, halláskárosodást, alvászavarokat okoz, az állatokat is zavarja.

Saját érdekünk, hogy tartósan átszervezzük életünket egy nyugodtabb ritmusra a fölösleges zajok és éjszakai fények kizárásával, a természet rendjéhez igazodó nappal-éjszaka ciklus megtartásával.

Visszaköltözött a vadvilág

A VÁROSI FORGALOM CSILLAPODÁSÁVAL a köröttünk élő madarak, kisebb állatok közül sok megjelent még a belterületeken is, hiszen a vadvilág, ha tehetné, a védett területeken kívül is megtelepedne.

Fokozottabban természetbarát közlekedési infrastruktúrával, városfejlesztési stratégiával a városok is hozzájárulhatnak a biodiverzitás védelméhez. Egyéni szinten is sokat tehetünk, például annak tudatosításával, hogy a természettől elhódított területek korábban természetes élőhelyek voltak, ezért törekedni kell azok minél eredetibb állapotban való megőrzésére. Például a kertek, parkok megtervezésekor, beültetésekor gondoljunk ezekre a szempontokra is! Változatos, búvóhelyet, árnyékot, táplálékot és vizet is biztosító zöldfelületekre van szükség, rovarhotellel, odúval, fészkelőhelyekkel, zavarásmentes zugokkal a divatos, de egyhangú kertek, parkok helyett.

Kevesebb újrahasznosítás, több egyutas csomagolás és szerves hulladék

A JÁRVÁNY NEM CSAK KEDVEZŐ KÖRNYEZETI HATÁSOKKAL JÁRT. Számos hulladékújrahasznosító üzem bezárt, több egyszer használatos csomagolóanyag került forgalomba (az online ételrendelésés internetes vásárlás arányának növekedése miatt). A csökkent szállítási kapacitások és az exportpiacok kiesése miatt az élelmiszerhulladék mennyisége növekedett; e szerves hulladékok bomlása is hozzájárult ahhoz, hogy a metángáz (a szén-dioxidnál 80-szor erősebb üvegházhatású gáz) koncentrációja még soha nem volt ilyen magas a légkörben.

Körültekintő fogyasztói magatartással, tudatos tervezéssel, az egyutas csomagolások kerülésével, a vásárlásaink átgondolásával kezelhető ez a probléma. Az élelmiszerhulladék keletkezése háztartási szinten könnyen elkerülhető; a helyi, közeli, hazai termékek vásárlásával közösségi szinten is megelőzhető.

Nőtt az illegális erdőirtás, az orvvadászat és -halászat kockázata

JELENTŐS KÖRNYEZETI KOCKÁZATOT HORDOZOTT MAGÁBAN, hogy a karanténintézkedések miatt őrzés nélkül maradtak az erdők, a szárazföldi és vízi természetvédelmi területek, ahol így zavartalanul folyhatott az illegális erdőirtás, az orvvadászat és -halászat.

Ezek a problémák „békeidőben” is folyamatos gondot okoznak, a természetvédelmi hatóságok komoly létszám- és kapacitáshiánnyal küzdenek, felelős civil részvétellel, a gyanús események pontos dokumentálásával támogatjuk munkájukat.

A KORONAVÍRUS VILÁGJÁRVÁNY SZÁMOS TÁRSADALMI KÖVETKEZMÉNNYEL IS JÁR

A TÁVOLSÁGTARTÁSSAL MEGVÁLTOZTAK TÁRSAS KAPCSOLATAINK. Egyelőre még ne áltassuk magunkat azzal, hogy ez a járvány már elmúlt, a felelős, elővigyázatos viselkedés továbbra is lelkiismereti kötelesség magunkkal és másokkal szemben!

Megtapasztaltuk, hogy milyen gyors változásokat érhet el, ha szakmai szervezetek, a kormányzat együttműködése együtt jár a megfelelő mértékű tájékoztatással és szabályozók bevezetésével. Közben átmenetileg soha nem tapasztalt társadalmi összefogás és felelősségvállalás bontakozott ki, tudatosult az is, hogy mindenkinek megvan a maga feladata és felelőssége.

Rájöttünk, hogy sok feladatot meg lehet anélkül is oldani, hogy utaznánk hozzá. Felismertük, hogy a távmunka hozzájárul a környezetterhelés és a stressz csökkentéséhez, a távoktatás váratlan bevezetése pedig ismét rámutatott, építhetünk a pedagógusok innovációs erejére.

Egy közösség vagyunk: a vészhelyzeteket együtt tudjuk sikeresen átvészelni, és ez a környezeti kockázatok megelőzésére is érvényes!

VÁLTOZÁSOK TÖRTÉNEK A GAZDASÁGBAN

ANNAK ELLENÉRE, hogy az alapvető fontosságú ellátó és biztonsági rendszerek folyamatosan működnek, drámai hangokat hallunk a gazdasági hatásokról: „Leállt, összeomlott...”.

Érdeemes elgondolkodni azon, hogy a költségvetés mekkora hányadát szánjuk a gazdaság ún. újraindítására, miközben tudjuk, hogy ha a nemzeti költségvetések 1,5–2,5 százalékát folyamatosan hatékony klímapolitikára fordítanánk, meg lehetne állítani a klímaváltozást. Ennek most többszörösét adjuk a „nehéz helyzetbe került” ágazatok megsegítésére. Az összeg mértékénél fogva a felelősségünk igen nagy; azt úgy kellene elkölteni, hogy egyben egy fenntarthatóbb jövőt is megalapozzunk a gazdaság szükséges átépítésével. Biztató jel, hogy nemzetközi és nemzeti tudományos műhelyekben elkezdődött egy ökológiai értelemben is fenntartható gazdaság tervezése.

A JÓ ÉS ROSSZ MEGKÜLÖNBÖZTETÉSE IDŐ- ÉS MUNKAIGÉNYES KÖTELESSÉGÜNK...

MIKOR EGY DÖNTÉSI HELYZETBEN a fenntarthatóság szempontjait is figyelembe akarjuk venni, nem mindig van elegendő információnk arról, hogy mi a jó megoldás. Segít megtalálni a jó irányt, ha nem elégszünk meg a felszínes tájékozottsággal, igyekszünk a dolgok mögé nézni; nem fogadjuk el kritika nélkül a médiából ránk zúduló, gyakran egyvágányú információkat.

Egyéni döntéseinket segíti, ha keresztény közösségi szinten is párbeszédet tudunk kezdeményezni, akár műhelymunkák, önképzőkörök szervezésével, szakértők meghívásával. Ez nemcsak lehetőségünk, hanem hitbeli kötelességünk is.

SZŰCS BOGLÁRKA

„Miért féltetek ennyire? Még mindig nincs bennetek hit?”. Urunk, te egy felhívással fordulsz felénk: a hit felhívásával. Nem is annyira arról van szó, hogy higgyük: Te létezel, hanem sokkal inkább arról, hogy Hozzád menjünk és bízunk Benned. Ennek a nagybőjtnek az idején visszhangzik a Te sürgető felhívásod: „Térjetelek meg”, „térjetelek vissza hozzám teljes szívetekből” (Joel 2,12). Arra hívsz meg minket, hogy a próbatétel jelen idejét a döntés idejeként éljük meg. Nem a Te ítéleted ideje ez, hanem a mi ítéletünké: annak az ideje, hogy döntsünk, mi az, ami számít, és mi az, ami elmúlik. Külön kell választanunk azt, ami szükséges, attól, ami nem az. Annak az ideje van, Urunk, hogy az életünk útját újból Feléd és a többi ember felé irányozzuk. Magunk körül láthatunk megannyi példás útitársat, akik a félelem közepette is a saját életük odaajándékozásával válaszoltak. Ez a Szentlélek hatékony ereje, amely bátor és nagylelkű felajánlásokba fordult át, azokban öltött testet. Ez a Szentlélek élete, amely képes megszabadítani, értékelni és megmutatni, hogy életünket olyan — legtöbbször elfeledett — közös személyek szövik egybe és tartják fenn, akik soha nem jelennek meg az újságok és magazinok címlapjain, sem a legújabb show-műsorok hatalmas kifutóin, ám napjainkban mégis kétségkívül ők írják történelmünk leginkább döntő fontosságú történéseit: az orvosok, az ápolók, a bevásárlóközpontok dolgozói, a takarítók, a gondozók, a szállítók, a rendfenn tartók, az önkéntesek, a papok, a szerzetesek és még sokan mások, akik megértették: senki sem menekülhet meg egyedül, önmagában (...).

*FERENC PÁPA URBI ET ORBI HOMÍLIÁJA,
VATIKÁN, 2020. MÁRCIUS 27.*

FELHÍVÁSOK

SZERVEZZÜNK PROGRAMOKAT A TEREMTÉS HETÉRE!

A teremtett világ megőrzésében nagy szerepük van a helyi közösségeknek. Kis lépésnek tűnő cselekedeteink is sokat számíthatnak környezetünk védelmében. Az egyházi közösségek mintaadóként és értékközvetítőként különösen fontos szerepet játszanak ebben a folyamatban.

Az Ökumenikus Teremtésvédelmi Munkacsoport tagjaiként hívjuk az egyházi közösségeket, hogy a tavalyi évhez hasonlóan a Teremtés hete alkalmából (2020. szeptember 27-e és október 4-e között) szervezzenek helyi teremtésvédelmi megmozdulásokat!

ELŐADÁS, CSALÁDI NAP, KÖRNYEZETJAVÍTÓ TEVÉKENYSÉG, kirándulás egy közeli természetvédelmi területhez vagy más, a helyi közösség számára vonzó forma mind alkalmas lehet arra, hogy a környezet iránti nagyobb felelősségre ösztönözzön.

Szeretnénk arra buzdítani az egyházi közösségeket, hogy ezekben az akciókban működjenek együtt környezetvédelemmel foglalkozó civil szervezetekkel ezáltal is szélesítve a teremtésvédelmi összefogást. Hiszen a mintaadás és értékközvetítés akkor a leghatékonyabb, ha közösen történik.

Bátorítunk mindenkit, hogy e szerveződő eseményeket, amint körvonalazódnak, jelezzétek felénk. A regisztrált eseményeket megjelentetjük honlapunkon és Facebook-oldalunkon, így más közösségeknek is ötletet, inspirációt adhattok, példát mutathattok.

Nemcsak a cselekvés fontos, hanem az összefogás is, amelynek egyik módja a kommunikáció: osszuk hát meg együtt annak hírét, ami jó történik közöttünk!

Jelentkezési űrlap, háttéranyagok, ötletek és további információk elérhetőek a www.teremtesunnepe.hu oldalon.

Jelentkezési határidő: 2020. szeptember 14.

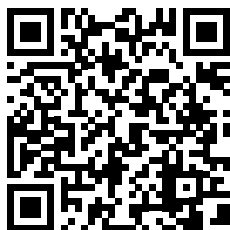
Kedves Teremtésvédő Barátaink!

SZERETNÉNK FIGYELMETEKBE AJÁNLANI a Magyar Természetvédők Szövetségének idén tavasszal nyilvánosságra hozott „Javaslatok az életigenlő gazdaságért és társadalomért” című ajánláscsomagját és a hozzá kapcsolódó kiáltványt, mely nemcsak felszólítás és véleménynyilvánítás, hanem egyben személyes vállalás és elköteleződés deklarációja is.

A javaslatban megfogalmazottak olyannyira összhangban vannak a teremtésvédelmi szemléletmóddal, hogy az ökumenikus Teremtés hete szervezésében együttműködő több egyházi szervezet és személy is csatlakozott az aláírók táborához. Erre a lehetőségre szeretnénk a ti figyelmeteket is felhívni, és bátorítunk mindenkit, hogy adjátok tovább ennek hírét környezetetekben élő ismerőseiteknek, általatok ismert szervezeteknek, illetve olyan közösségeknek, amelyeknek esetleg tagjai vagytok, hogy ezáltal is szélesebb nyilvánosság és figyelmet kaphasson a kezdeményezés.

A kiáltványban írottak a bennük foglalt kiállásra buzdítástól függetlenül is igen színvonalas, szemléletformáló tartalmat jelentenek, így már csak ezért is ajánljuk a megismerkedést a szöveggel.

A javaslatcsomag teljes terjedelmében itt olvasható, és részleteiben is innen tölthető le: <https://mtvsz.hu/hirek/2020/04/javaslatok-az-életigenlo-gazdasagert>

A kiáltványt elolvasni és aláírni pedig itt lehet: <https://mtvsz.hu/peticiok/életigenlo-társadalmat-es-gazdasagot>

ÖKUMENIKUS TEREMTÉS VÉDELMI
MUNKACSOPORT

Főlemlegették a kirekesztés és igazságtalanság számos megnyilvánulását, amit minden munkahelyen, minden lakónegyedben és minden területen tapasztaltok. Sok és sokféle a jogtiprás, ahogy sok és sokféle az ellenük való védekezés. De kétségtelenül van egy láthatatlan fonál, amely a kirekesztés minden egyes formáját összeköti. Nem elszigetelt jelenségekről van szó. Egy közös láthatatlan fonál kapcsolja össze azokat. Képesek vagyunk-e ezt felismerni? Nem elszigetelt jelenségekről van ugyanis szó. Fölteszem magamnak a kérdést: képesek vagyunk-e felismerni azt, hogy ezek a romboló jelenségek egy globálissá növekedett rendszer részei? Vajon felismerjük-e, hogy ez a rendszer erőltette ránk a „profit mindenáron” mentalitását, amelyet nem érdekel sem a társadalmi kirekesztés, sem a természet rombolása?

Ha ez a helyzet, akkor – ismétlem – ne féljünk kimondani, hogy változást akarunk, valódi változást, struktúrák változását! A jelenlegi rendszer mostanra elviselhetetlenné vált: elviselhetetlen a földművesek számára, elviselhetetlen a munkások számára, elviselhetetlen a közösségek számára, elviselhetetlen a népek számára, és elviselhetetlen Föld – ahogy Szent Ferenc mondta: nővérünk, a Föld – számára is.

Változást akarunk az életünkben, a lakónegyedeinkben, apró településeinkben, mindennapjaink legközvetlenebb valóságában. Olyan változást akarunk, amely az egész világot érinti, mert kölcsönös függőségünk és egymásra hatásunk globális válaszokat kíván a helyi problémákra is. A remény globalizációja, a népekből sarjadzó és a szegények közt növekvő reménység globalizációja kell, hogy leváltsa a világméretű kirekesztést és közönyt!

*FERENC PÁPA BESZÉDE A NÉPI MOZGALMAK VILÁGTALÁLKOZÓJÁN
SANTA CRUZ DE LA SIERRA, BOLÍVIA, 2015. JÚLIUS 9.*

Kiadja:
Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

Felelős kiadó:
Fischl Vilmos

Borítófotó:
Jerabek-Cserepes Csilla

Fotók forrása:
Pixabay (10., 39. és 107. oldal)
Unsplash (23., 31., 47., 55., 63. és 90. oldal)

Olvasószerkesztés:
Vida Márta

Borítóterv és tördelés:
Vida József

A kiadvány újrahasznosított papírra készült.

TEREMTÉSHETI TÉMÁK (2009–2020)

2009: A HÉT NAP CSODÁJA

2010: KÖRKÉP A FÖLDRŐL – KÖRKÉP AZ EMBERISÉGRŐL

2011: ÚJRAHASZNOSÍTÁS

„...*hogy semmi ne menjen kárba*” (Jn 6,12)

2012: JÉZUS ÉS A TEREMTETT VILÁG

„...*úgy szerette Isten a világot...*” (Jn 3,16)

2013: „Nézd, itt a víz!” (ApCsel 8,36)

2014: „Őrizd meg a rád bízott kincset!” (1Tim 6,20)

2015: ÉGHAJLATI IGAZSÁGOSSÁG

„...*egy gazdag meg egy szegény*” (2Sám 12,1)

2016: A SZELÍDEK ÖRÖKSÉGE

„*Boldogok a szelídek, mert ők öröklik a földet.*” (Mt 5,5)

2017: ÖKOLÓGIAI MEGTÉRÉS

„...*úgy szerette Isten a világot,
hogy egyszülött Fiát adta.*” (Jn 3,16)

2018: KÖZÖSSÉGBEN A TEREMTETETT VILÁGÉRT

„*Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek
az én nevemben, ott vagyok velük.*” (Mt 18,20)

2019: HÁLA ÉS FELELŐSSÉG

„*Örüljete az Úrban mindenkor! Ismét mondom örüljete!
A ti szelídségetek legyen ismert minden ember előtt!
Az Úr közel! Semmiért se aggódjatok, hanem imádságban
és könyörgésben mindenkor hálaadással tárjátok fel kéréseiteket
Isten előtt.*” (Fil 4,4–6)

2020: TEREMTŐ BIZONYTALANSÁG

„*A remény nem csal meg*” (Rm 5,5a)

Jézus a szenvedés útján való megváltást választotta, és ezzel – visszamenőleg is – *átértelmezte a szenvedést* elkerülendő problémából az istenkapcsolat legszentebb eszközévé. Mi, Krisztus tanítványai ezzel a Megváltóval egyesült életre mondtunk igent. Tudatos Krisztus-tanítvány ezért nem törekedhet mindenáron a szenvedés elhárítására az életéből (és nem követelheti azt Istentől), hanem a szenvedésben és megpróbáltatásban is Krisztus jelenlétében él.

A Rómaiakhoz írt levélnek abban a néhány mondatában, melyet idei teremtés heti igeszakaszul választottunk, Pál apostol világossá teszi, hogy teljesen tisztában van ezzel a jézusi fordulattal. De nem csak az állapottal. Pál is egy egymásból következést, egy folyamatot ír le: a szenvedésből, megpróbáltatásból türelem (állhatatosság), a türelemből kipróbált erény származik, az erényből pedig remény, mely a Szentlélek kiáradásával Isten szeretetét ajándékozza nekünk.

Kérjük, segítsd munkánkat észrevételeiddel, töltsd ki a teremtésunnepe.hu oldalon található kérdőívünket.